

Vahe tegemine tervislikul ja ebatervislikul toidul polegi nii keeruline. Loe lk 5

Rahkla küla maadelt leiti haruldasi 800 aastat vanu aardeid

1268. aasta talvel toimus Rakvere lähistel suur lahing. Ühel poolel olid Vene vürstide väed ja neile astusid vastu sakslaste, taanlaste ja eestlaste sõjajõud. Tegemist oli 13. sajandi suurima lahinguga Eestimaa pinnal, aga kirjallikes allikates on selle kohta teateid napilt ja üksnes paar vihjet taoluse toimumiskohale.

2015. aastal käis Narva otsinguklubi „Kamerad“ eesotsas Dmitri Štoviga esmakordselt Lääne-Virumaal metallidetektoreid kasutades lahingupaika otsimas. Lahingukohta ei leitud, aga Uhtna küla kõrvalt avastati hoopis 51 rooma mündist aare, mis peideti sinna 3. sajandil ja on senini Eesti suurim roomaegne mündileid. Mitmel järgneval aastal on veel otsimas käidud ja mõnigi aare leitud, aga mitte lahingukohta.

15.–16. aprillil käisid 23 detektoristi otsinguklubidest „Kamerad“ ja „Vironia“ otsimas lahingupaika Rahkla küla maadel. Arheoloogidest osalesid allakirjutanu, Mihkel Tammet ja Silver Jäger, kes määrasid ja kogusid ajalooliselt väärtuslike leide.

Seegi kord ei õnnestunud saada Rakvere lahinguga seotud leide, aga välja tuli paar tähelepanuväärset aaret ja peitleidu.

Väärtuslikku infot saadi ka kohalikelt elanikelt ja nii avastati arheoloogidele seni veel teadmata muinasaegne kalmistu ja asula.

Hõbeda talu peremees Mati Errild näitas üht kohta, kust umbes kolmekümne aasta eest leiti sõjamehe luustik koos mõõga, noa ja luisuga. Selle ümbrust sai detektoritega kontrollitud. Leiti mõned ehted ja ehtekatted, mis viitavad, et seal võis asuda pikaajaline kalmistu, sest vanimad leiud pärinevad 3.–4. sajandist ja hilisemad 12.–13. sajandist.

Hõbeda talu sai nime aarde järgi

Mati Errild jutu järgi olevat millalgi 19. sajandil leitud tema esivanemate maalt suur hõbeaare, mille järgi saanud Hõbeda talu omale nime. Seekordse otsingu käigus leiti põlult katkendeid hõbekrõllist, mis meenutab suurt helmest, üks hõbenaast ja münt, mis võivad pärineda 19. sajandil leitud aardest. Nende põhjal sai kindlaks teha, et see aare oli maha maetud Liivimaa sõja ajal 16. sajandil. Eestist leitud aarete nimekiri täienes seega ühe vana aarde võrra ja see sai ühtlasi dateeringu.

Kunda jõe äärest avastati ühe naise kaelaehetesse kuulunud suur hõ-

bepaater, kaks Antoniuse ristiga paatterripsit (foto lk 8), paar väiksemat hõbenaastu ja arvukalt väikseid klaashelmeid. See kaelaehet oli ära peidetud ilmselt Liivimaa sõja ajal 16. sajandi teisel poolel. Maha jäi ehe arvatavasti seetõttu, et omanik võis venelaste röövretkel surma saada?

Väärtuslikuks leiukahaks oli Rahkla allikatest alguse saanud oja äärne nõlv. Sealt leiti mõned muinasaegsed metallieseimed ja paar savinõukildu, mis võiksid viidata muistsele asulale. Rahkla küla nimetatakse esmakordselt Taani hindamisraamatus 1241. aastal ja selle suuruseks on märgitud 12 adramaad. Kõik talud ei pruukinud siiski Rahkla oja ääres paikneda.

Suuremat elevust tekitasid samalt nõlvalt leitud viis toorraua kamakat (foto lk 8), mis kaalusid kokku üle 20 kg. Tegemist oli soomaagist sulatatud raua esmasel töötlemisel kokkulöödud leivapätsi meenutavate kamakatega, mida on nimetatud ka kaubatoorikuteks. Muistset eestlased tootsid 10.–14. sajandil soomaagist suurtes kogustes rauada, mida jätkus ka väljaveoks. Viis toorraua kamakat oli välisreise tegeva kaupmehe jaoks ilmselt suhteliselt väike kogus. Võib-olla oli need ostnud

Hansakaussid võttis välja nende leidja Igor Letitski. FOTO: SILVER JÄGER

endale hoopis kohalik sepp, kes kavatses tööriistu või relvi sepihõõrda. Rahutute aegade tõttu hoidis ta toorrauda maa sees.

800 aastat vanad hansakaussid

Kõige erakordsemaks leiuks olid umbes 800 aasta eest maha maetud 23 pronksplekist nn hansakaussi, mis olid kummulil üksteise sees kahes hunnikus. Hansakausside nimetus pärineb 19. sajandist. Tegelikult neil hansakaubandusega seoseid pole.

Eestist on selliseid kausse varemgi leitud, kusjuures kõige arvukalt Virumaalt, lausa 11 kohast. Varasematest leidudest on Eesti erinevatesse muuseumitesse jõudnud 59 kaussi, millest 7 eksemplari peetakse väga väärtuslikuks, sest nende sisepinnal esineb graveeritud jooniseid ja ladinakeelseid tekste. Rahkla leius oli 8 graveeringutega kaussi, mis on oluline täiendus.

Järgneb lk 8

Koristustalgud Rakvere vallas

Rakvere vallavalitsus kutsub valla elanike üles 6.–7. mail korrastama oma kodukanti. Riisume kokku vanad lehed ja korjame kokku lume alt välja sulanud prahi. Prügikotid võib jätta avalike konteinerite juurde või teeäärde võimalikult kergesti nähtavasse ja ligipääsetavasse kohta. Peidus prügikotid jäävad peitu! Enda isiklike jäätmeid palume mitte tuua. Pärast koristamist andke prügikottide täpne asukoht teada heakorraspetsialist Minna Õunapile, tel: 5389 1930 või keskkonnakaitse spetsialist Sandra Schmidtile, tel: 5193 1280.

Toimetame kogutud prügi jäätmekeskusesse!

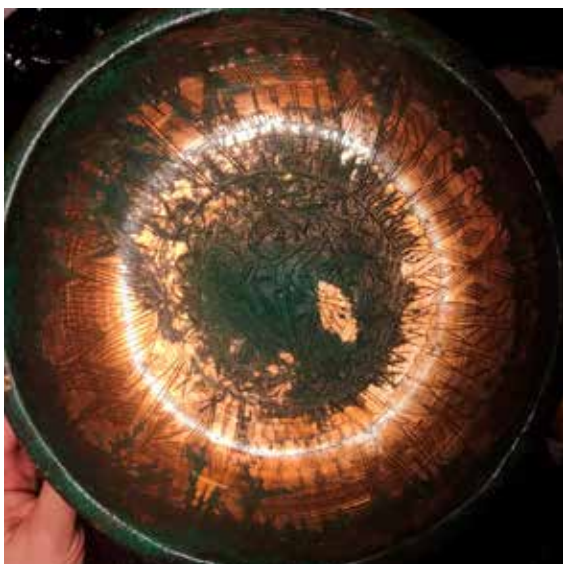
Eterniidi ja lehtklaasi tasuta ära andmine Rakvere vallas

Alates 29. maist kuni 30. juunini saab Rakvere valla elanik ette registreerimisel MTÜle Lääne-Viru Jäätmekeskus tasuta ära anda eterniidi- ja lehtklaasijäätmeid. Selleks tuleb edastada Rakvere vallavalitsusele jäätmevaldaja nimi, isikukood ning telefoni number; jäätmete päritolu aadress ning oletatav kogus tonnides. Eelregistreerimiseks tuleb saata taotlus e-postile sandra.schmidt@rakverevald.ee

Jäätmed peavad pärinema Rakvere valla territooriumilt. Ühele majapidamisele võimaldatakse tasuta ära anda maksimaalselt 3 tonni asbesti sisaldavat eterniiti ning 1 tonn lehtklaasijäätmeid. Ülemineva koguse eest tuleb tasuda kliendil!

MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskuse lahtioleku aegadega saab tutvuda www.lvjk.ee

Lisainfo: sandra.schmidt@rakverevald.ee; mob: 5193 1280

Kauss sõjameestega.

Sõjameestega kausi serv, kus selgemini on eristatavad meeste pead ja kilbid.

Kauss naiste kujutistega.

FOTOD: ANNA TAMMET

Kutsume üles tunnustama täiskasvanud õppijaid

TIIU SÄBEL

Täiskasvanuhariduse koordinaator
Lääne-Virumaal

Kutsume üles kuni 23. maini esitama kandidaate täiskasvanuhariduse tunnustuskonkursile. Kandidaate saab esitada neljas kategoorias: aasta õppija, aasta õpitegu, aasta koolitaja ja aasta õppijasõbralik tööandja.

Ootame inimesi esitama aasta õppija kandidaadiks neid täiskasvanuid, kes on omandanud uue eriala, jätkanud oma katkenud haridusteed, osalenud koolitustel ja seeläbi muutnud oma elu.

Kõigi maakonna kandidaatide seast selgitatakse välja maakonna esinumbrid, kes saavad tunnustatud maakonna tänusündmusel. Maakonna laureaatide seast teeb valiku üleriigiline komisjon. Aasta õppijat, koolitajat, õpitegu ja õppijasõbralikku tööandjat tunnustatakse 12. oktoobril toimival täiskasvanuhariduse tänusündmusel. Täiskasvanud õppija nädal toimub sel aastal 11.–22. oktoobril 26. korda ja algab üle-eestilise Õpitunniga ja selle eesmärk on tõsta esile täiskasvanuna õppimine.

Eelmisel aastal esitati Lääne-Viru maakonda 21 kandidaati. Maakonna õppija laureaadiks valiti Maren Rits, kes on Sagadi mõisa peakokk ja restorani juhataja. Õpiteo laureaadiks valiti Venevere Haridus- ja Kultuuriseltsi „Kogukonna kujundamine õpikeskkonnaks“. Õppijasõbralikum tööandja laureaadiks nimetati Egesten OÜ, kes on laiendanud oma tegevust ning loonud ajakohaseid ja nõuetele vastavaid töötingimusi. Koolitaja laureaadiks sai meil maakonnas Helge Alt, keda tunnustati riigi tasemel aasta koolitaja tiitliga. Helge Alt on peaaegu kolm aastakümnet puhastusvaldkonnas tegutsenud. Ta on Puhastusekspert OÜ juhatuse liige ja koolitaja. Aasta koolitaja konkursile esitasid Helge ta kolleegid. Kõikides kategooriates anti välja veel eripreemiaid. Meie maakonnal on, mille üle uhkust tunda.

Mõelgem, ehk on just Sinu tutvusringkonnas mõni tubli õppija või väärib tunnustust mõni koolitaja, kelle koolitusest hiljuti osa saite või vääriks tunnustust hoopis teie tööandja, kes on pakkunud enesetäiendamise võimalusi. Märgakem ja tunnustagem oma maakonna inimesi.

Tunnustamine toimub Euroopa Sotsiaalfondi projekti „Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine“ raames. Konkursi korraldab Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi, Eesti Töötajate Keskliidu ja Euroopa täiskasvanuhariduse veebikeskkond EPALE-ga ja Eesti Külaliikumise Kodukant

Kandidaate saab esitada kuni 23. maini ETKA Andrase kodulehel www.andras.ee/tunnustamine

MÄRKA JA ESITA TÄISKASVANUHARIDUSE TUNNUSTAMISE KONKURSILE

Kandidaate saab esitada www.andras.ee

Aasta koolitaja

Aasta õppija

Aasta õppijasõbralik tööandja

Aasta õpitegu

Fosforiidi ja kaasnevate ressursside uuringud keskenduvad Aru-Lõuna lubjakivikarjääri piirkonnale

30. märtsil korraldas Eesti Geoloogia-teenistus koos Eesti Teadusagentuuri ja Rakvere vallavalitsusega Sõmerul infopäeva „Eesti maapõue-ressurssidega seotud teadusuuringud“. Huvilistele tutvustati viimastel aastatel tehtud fosforiidi ja kaasnevate ressurssidega seotud uuringuid ja lähiaastate plaane.

ERKI PEEGEL

Eesti Geoloogia-teenistuse nõunik

Tartu Ülikooli ja TalTechi teadlased andsid kuulajatele ülevaate ressursside väärimise programmi ResTA raames tehtud teadustööde tulemustest. Eesti Geoloogia-teenistuse eksperdid tutvustasid fosforiidi ja kaasnevate ressursside üldgeoloogilist uuringut, perspektiivsete uuringuala määratlemist ja edasisi uuringuplaane, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium avas laiemalt riigi vaadet maapõue-ressursside uuringute koordineerimisel. Päeva lõpetas paneeldiskussioon teemal „Fosforiidi ja kaasnevate ressurssidega seotud võimalused ja kitsaskohad“.

Eesti Geoloogia-teenistuse direktori Sirli Sipp Kulli sõnul on fosforiidi ja kaasnevate ressursside kohta kaasaegsetele meetoditele põhinev teadmine äärmiselt oluline. „Kui me soovime riigina olla oma maapõue targad peremehed, peame tundma meile kuuluvaid ressursse. Täna teame, et Eesti maapõues leiduvatel kriitilistel toormetel võib olla majanduslik potentsiaal, kuid selgusetu on, milliste tehnoloogiate kasutamisel on võimalus suurim ning mõju keskkonnale väiksem. Silmas pidades ühiskonna kasvavat vajadust fosforiväetiste ja erinevate metallide järele rohetehnoloogiates, on oluline täiendavate uuringutega teadmisi täpsustada. Juba on näiteks selgunud, et

Maavarade infopäeva paneel. Eesti Teadusagentuur, Liisa Edur

enam kui 35 aastat tagasi avaldatud töödes on mõnes piirkonnas fosforiidi tihedus ja seeläbi ka kogused hinnatud kuni 10% kõrgemaks tegelikkusest. Nõukogude Liidu ajal tehtud raportites on sageli toodud koordinaadid läbi korrutatud tundmatu ja muutuva koefitsiendiga. Olime veel paar aastat tagasi olukorras, kus korrektset asukohta vanaadumit ning milliseid lõpptooteid on fosforist otstarbekas toota. Tehnoloogia arendamise käigus kaardistatakse tekkivaid keskkonnamõjusid ning hinnatakse majanduslikku perspektiivi, vajadusel teostatakse ka parima tehnoloogia skaleerimise katsetused. Muuhulgas tuleb leida parim võimalik lahendus fosforiidiga kaasneva mitmete raskmetallidega rikastunud graptoliitargilliidiga seonduvate keskkonnamõjude vältimiseks.

Kuna fosforiidi väärimine on sõltuv lähtematerjali ehk fosforiidi omadustest, on vaja uuringutes kasutada perspektiivse ala materjali. Selleks on tõenäoliselt vajalik uute proovide võtmine. Projekti käigus plaanitakse rajada ka uusi seirekaeve ning neist kogutud info abil täiendada hüdroteoloogilist mudelit, mis võimaldab täpsemalt hinnata kaevandamise mõju konkreetsetel uuringualal.

„Maailmas on küll mitmeid praktilisi fosforiidi väärimise meetodeid, kuid seni ei ole katseklaasist kaugemal fosfori ja haruldaste muldmetallide kooserandamise tehnoloogiat proovitud. Seetõttu ei ole võimalik Eestis ühte toimivat tehnoloogilist

vältava uuringuprojekti üks peamisi eesmärke on leida uuringualal fosforiidi väärimiseks parim tehnoloogia. Uuringutega soovitakse leida vastuseid küsimustele, kas ja kuidas on tööstuslikul skaalal samaaegselt võimalik eraldada fosforist haruldasi muldmetalle ning mustast kildast vanaadiumit ning milliseid lõpptooteid on fosforist otstarbekas toota. Tehnoloogia arendamise käigus kaardistatakse tekkivaid keskkonnamõjusid ning hinnatakse majanduslikku perspektiivi, vajadusel teostatakse ka parima tehnoloogia skaleerimise katsetused. Muuhulgas tuleb leida parim võimalik lahendus fosforiidiga kaasneva mitmete raskmetallidega rikastunud graptoliitargilliidiga seonduvate keskkonnamõjude vältimiseks.

Kuna fosforiidi väärimine on sõltuv lähtematerjali ehk fosforiidi omadustest, on vaja uuringutes kasutada perspektiivse ala materjali. Selleks on tõenäoliselt vajalik uute proovide võtmine. Projekti käigus plaanitakse rajada ka uusi seirekaeve ning neist kogutud info abil täiendada hüdroteoloogilist mudelit, mis võimaldab täpsemalt hinnata kaevandamise mõju konkreetsetel uuringualal.

„Maailmas on küll mitmeid praktilisi fosforiidi väärimise meetodeid, kuid seni ei ole katseklaasist kaugemal fosfori ja haruldaste muldmetallide kooserandamise tehnoloogiat proovitud. Seetõttu ei ole võimalik Eestis ühte toimivat tehnoloogilist

lahendust üks-ühele üle võtta, vaid tuleb erinevatest aspektidest lähtudes leida kõige paremini sobiv tehnoloogia ning seda meie toormele kohandada. Kokkuvõtvalt on uuringu järjekordse, neli kuud tagasi alanud etapi eesmärgiks saada täpsem ülevaade Eesti fosforiidi ja kaasnevate ressursside majanduslikust potentsiaalist ning võimaliku kaevandamise elu- ja looduskeskkonna mõjust. See annab Eesti ühiskonnale võimaluse tulevikus arutada, kas ja kuidas ta sub fosforiidi ja kaasnevate ressursside väärimisega edasi liikuda,“ selgitas edasisi uuringute vajalikkust Sirli Sipp Kulli.

„Arutelu sel teemal peab olema kindlasti laiapõhjaline ja faktidele tuginev, sest ühelt poolt soovime me liikuda edasi energiapöördega ja loodame arendada kohalikul toormel baseeruvat teadusmahukat tööstust, teisalt kaasnevad kaevandamise ja maavarade töötlemistööga alati olulised keskkonnamõjud. Sisutiheda ning mõtteka arutelu jaoks on aga kõigepealt vaja teaduspõhiseid andmeid ja fakte. Kindlasti hoiame jätkuvalt oma uurimistöös raames toimuvaga Rakvere valla inimesi kursis,“ lubas Eesti Geoloogia-teenistuse direktor.

Kõik huvilised saavad Sõmeru seminari materjalidega tutvuda Eesti Geoloogia-teenistuse kodulehel: <https://www.egt.ee/uudised/somerul-tutvustati-fosforiidiga-seotud-uuringuid>

Valla ebasobivate monumentide teisaldamisotsus tehti volikogus juba möödunud aasta augustis, Uhtnast on teisaldatud mõisa pargis olnud monument ja asemele on pandud neutraalne mälestusplaat.

Uhtna mälestusmärk.
FOTO: NANETE BAUMAN

Rakvere Valla Sõnumid

Rakvere vallavalitsus Kooli 2,
SÕMERU Lääne-Virumaa
Tel 329 5944
vallavalitsus@rakverevald.ee
Toimetaja: Annika Aasa
tel 5665 8704

Kaaskirjutaja: Sirje Rebane
tel 517 5262
Materjale saab saata iga kuu
20. kuupäevaks
rakverevallasonumid@gmail.com
leht internetis:
www.rakverevald.ee

Kõik ajalehes Rakvere Valla Sõnumid avaldatud artiklid, fotod jm materjal, on autorikaitse seadusega kaitstud. Nende avaldamine ilma toimetuse nõusolekuta on keelatud. Artikleid tsiteerides või refereerides tuleb alati säilitada viide algallikale ja autorile.

Õppus Kevadtorm tuleb taas

Kaitsevägi korraldab 15. kuni 26. mai õppuse Kevadtorm 2023.

Õppuse peamine tegevus toimub Harju, Rapla, Järva, Lääne-Viru ja Ida-Viru maakondades ning kaitseväge ning Kaitseliidu harjutusaladel. Samas toimub kaitseväge ning liitlaste tegevus õhus, maal ja veekogudel ning suuremahulisi liikumisi toimub teedel üle Eesti. Õppus on kindlasti elanike tavarütmis silmapaistval kohal.

Õppusel osalevad kaitseväelased võivad kasutada erinevaid imitatsioonivahendeid, sealhulgas paukpadroneid ja õppegranaate. Olgugi et väljaspool harjutusalasid ei kasutata lahingumoonu, võivad ka imitatsioonivahendid teha valedes kätes palju kahju. Leides õppuse alalt eseme, mille puhul tekib kahtlus, et see võib kujutada kellelegi ohtu, ei tohi seda mitte mingil juhul ise puutada! Sellises olukorras teavitage leiust kohe õppusel osalejaid ja häirekeskust telefonil 112!

Masinate liiklemine ja imitatsioonivahendite kasutamine tekitab tavapärasest rohkem müra. Kui on võimalus, et valjud helid võivad häirida lapsi või koduloomi, palub kaitseväge hoida võimaluse korral õppuste piirkonnas mürapelglikud loomad siseruumides ning selgitada lastele toimuva põhjust.

Kaitseväge annab endast parima, et kasutada õppuse alasid heaperemehelikult ja mõjutada nii vähe kui võimalik õppuse ajal tavapärasest argielu. Kui kellegi omand on siiski saanud kahjustada, palub kaitseväge vahejuhtumi ja võimaluse korral ka kahju tekitaja (masina registreerimisnumber, üksuse või kaitseväelase nimi) fikseerida ning võtta ühendust õppuse tsiviil-sõjalise koostöö (CIMIC) kontaktidel.

Kaitseväge tsiviilsõjalise koostöö (CIMIC) kontaktandmed: tel 5745 0884 (telefonile helistamine 8–21), e-post kevadtorm@mil.ee

Võimaldades kaitseväel ja Kaitseliidul harjutada oma

kodukandis, annate sellega olulise panuse Eesti riigikaitse. Täname teid toetuse eest ja jääme lootma meeldivale koostööle!

Kaitseväge

Käesolevaga anname teada, et õppuste Swift Response 2023 ja Kevadtorm 2023 raames viiakse maantee E20 lõigul PÜHAJÕGI-PIRITA JÕGI läbi betoonelementide ladustamist (9.–11. mai ja 17.–27. mai) ning luuakse kontroll-läbilaskepunkt (18. mai).

Õppuse käigus on plaanis rajada Valgejõe mnt E20le üheks päevaks ajutine kontroll-läbilaskepunkt, millest tulenevalt on liiklus antud lõigul aeglustunud. Kontroll-läbilaskepunkt luuakse 18. mai kell 10–20 ainult Tallinna suunal.

Lõigule kehtestatakse ajaliselt järgmised piirangud:

06–10 – ei ole läbitav

10–20 – läbitav kiiruse piiranguga, kontroll-läbilaskepunkt on aktiivne

20–00 – ei ole läbitav

NB! Kaitseväge võib operatiivselt vastavaid piiranguid ajastada ning muuta, kui selleks tekib vajadus.

Ühistranspordile tagatakse võimalikult kiire takistusteta läbipääs. Suurte ootejärjekordade tekkimisel suunatakse liiklus osaliselt 11108 Valgejõe tee kaudu kontrollpunktist mööda. Betoonteepiirete ladustamine toimub 9.–11. ja 17.–27. mai. Materjalid paigaldatakse korrektselt tee äärde nii, et liiklusemärgid jääksid nähtavaks ja autojuhtide nähtavus ristmikel samuti ei oleks piiratud.

Tõkestusvahendid, mh betoonelementid paigaldatakse maastikule koostöös kohalike omavalitsuste, politsei- ja piirivalveamet, päästeamet, riigimetsa majandamise keskuse (RMK) ja transpordiametiga. Lisaks suhtleb kaitseväge veel eraldi iga maaomanikuga, keda betoonelementide paigaldamine otseselt puudutab.

Aeg on valmistuda PRIA toetusteks

Käesoleval aastal algab pindala- ja maaelu arengu loomapõhiste toetuste taotlemine 10. mail. Toetuste taotlusi võetakse e-PRIAs vastu 15. juunini.

2023. aastast rakendub Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamisel uus programmiperiood. Uue perioodi rakendamisega lisandub uusi pindala- ja loomapõhiste toetusi, mille kohta saab toetust taotleda. Näiteks lisanduvad otsetoetuste alla kliima-, keskkonna- ja loomade heaolu kavade seotud toetused ehk ökokavad. Taotlejad, kellel on kehtiv Eesti maaelu arengukava (MAK) 2014-2020 alusel võetud 5-aastane kehtiv kohustus, saavad oma kohustust 2023. aastal jätkata. Lisaks on võimalik taotlejal oma kehtiv MAK 2014-2020 5-aastane kohustus lõpetada, kui ta võtab sama maa või loomade kohta programmiperioodi 2023-2027 kohustuse. 2023. aastal taotletavate toetuste kohta leiab täpsemat infot PRIA kodulehelt <https://www.pria.ee/toetused/strateegia-kava-ning-est-aa-elu-arengukava-toetused-2023>.

Tehke volitused juba varakult!

Kui taotluse esitab e-PRIAs taotleja esindaja, on oluline, et talle on antud volitus. Kuna taotlusvoor algab juba mais, siis on praegu õige aeg anda vajalikud volitused usaldusväärsele isikule, keda enda pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlust esitada volitatakse. Volituse saab vormistada e-PRIAs või soovituslikul vormil, mis on kättesaadav veebilehel www.pria.ee - Registrid

- Kliendiregister - Esindusõigused ja volitused.

Erandina (juhul kui ei ole võimalik volitusi anda e-PRIAs, digitaalselt allkirjastatult või paberil) saab volitusi pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluste esitamiseks anda ka telefoni teel. Selleks palume helistada PRIA registrite osakonna infotelefonil 731 2311.

Kiirustage põllumassiivide piiridega seotud avalduste esitamisega!

Tuletame maakasutajatele meelde, et neil, kel on plaanis sel aastal uusi maid kasutusse võtta ja sinna pindalapõhiseid toetusi taotleda, tuleks sellest PRIA-le võimalikult varakult teada anda. Uutest maadest ja olemasolevate põllumassiivide ning säilitatavate maastikuelementide piiride muudatustest saab PRIA teavitada e-PRIA teenuse „Põllumassiivide muudatused“ (e-PRIA -> Pindalateenused -> Põllumassiivide muudatused) kaudu.

Kui avaldus on varakult esitatud, siis on jõutud selle kohta põllumassiivi piiri muudatus ära teha ja taotlejal on selle abil taotlemisel kergem oma põlde joonistada. Samuti annab e-PRIA sel juhul taotlemisel rohkem hoiatusi vigade vältimiseks. Taotleja vastutab täielikult taotlusele märgitud pindala õigsuse eest, kuid varajane teavitamine põllumassiivide piiride muutustest vähendab märgatavalt võimalust hiljem pinnaerinevuse eest toetussumma vähendust saada.

Toetusõigusliku maa ja maastikuelementidega seotud muudatused

Pärändniidud loetakse püsirohumaaks ja edaspidi saab

neile taotleda rohkem otsetoetusi. Olulise muudatuse na kustutatakse pärandniidu alaga kattuvad põllumassiivide registrist ning edaspidi peavad need toetuste taotlemiseks olema kantud ainult Eesti looduse infosüsteemi.

Agrometsandussüsteem on toetusõigusliku maa osa. See võib olla nii põllumaa, püsirohuma kui ka püskikultuuride alune maa, mille rakendatakse kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja loomakasvatuse tehnoloogiad. Agrometsandussüsteemi puhul kasvatatakse põllumaal ning püsirohumaal puid reas vahekaugusega maksimaalselt 10 m, ridade omavaheline kaugus peab olema üle 15 m ning erinevates ridades kasvavate puude võrad ei tohi omavahel olla liitunud. Kasvavad puud ei tohi takistada põllumajanduslikku tegevust, st puude all tuleb kasvatada põllumajanduskultuure või looduslikke rohttaimi või karjatada loomi. Agrometsandussüsteemidest saab taotleja teatada e-PRIA teenuses „Põllumassiivide muudatused“.

2023. aastast võivad põllusaarel esineda karstiaugud, väikesed märgalad ja tiigid. Kraav saab olla säilitatav maastikuelement ka siis, kui ta pole maaparandussüsteemi alas või alla 10 km² valgalaga eesvool. Kraavi laius koos servadega asuva puittaimestikuga võib olla kuni 12 m. Toetusõigusliku pindala hulka kuuluvad MAK põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise toetuste ning strateegiakava maaparanduse toetuse raames kaardistatud puhastuslõud ja setebasseinid. PRIA neid eraldi maastikuelementidena ei kaardista, kuid lisab põllumassiivi toetusõigusliku

pindala hulka. Kiviaed on toetusõiguslik, kui tema laius on vähemalt 0,30 m ja kõrgus 0,50 m, sealjuures pole oluline, et kiviaed oleks pärandkultuuri objekt või rajatud MAK toetustega.

Nõuetele vastavuse süsteem asendub tingimuslikkusega

Uuel perioodil asendub senine nõuetele vastavuse süsteem tingimuslikkuse süsteemiga. Tingimuslikkuse nõudeid peavad järgima kõik programmiperioodi 2023-2027 pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlejad. Taotlejad, kellel on kehtiv MAK 2014-2020 kohustus ja kes otsustavad oma kohustust 2023. aastal jätkata, peavad jätkuvalt täitma nõuetele vastavuse nõudeid. Täpsemat infot tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse süsteemi kohta saab lugeda PRIA kodulehelt.

Pinnaseiresüsteem

2023. aastast kasutatakse kõikide strateegiakava alusel antavate pindalapõhiste toetuste taotluste menetlemisel seiravate nõuete osas ka pinnaseiret. Kohapealse kontrollis kontrollitakse edaspidi valimi alusel eelkõige selliseid toetuste nõudeid, mille täitmist ei ole võimalik pinnaseirega seirata. Pinnaseirega tuvastatakse regulaarsete satelliidivaatluste põhjal kõikide taotlustel olevate põldude osas tehtavaid põllumajanduslikke tegevusi ja järgitav tavad. Põldude pindalad seire käigus ei mõõdetata. Kui seire teel on tuvastatud toetuse nõuetele mittevastavus, teavitatakse taotlejat, et võimalusel saaksid vajalikud tegevused siiski tehtud nii, et

toetuse tingimused oleksid täidetud. Taotlejal on võimalik ilma toetuse vähendamiseta taotlust vastavalt tegelikule olukorrale muuta, ka on võimalik toetuse taotlemisest loobuda. Mitteseiravate nõuete osas ei saa taotlust muuta, kui taotlejal on teavitatud kavatsusest läbi viia kohapealne kontroll.

Taotlejaga suhtlemiseks arendab PRIA juuliks mobiilirakenduse IVA, mille abil saab põlluharija anda vajalikku teavet põllu kohta, millel on tuvastatud mõne nõude täitmata jätmise. Rakenduses saab teha asukohamärgisega foto ning see tõendusmaterjalina PRIA-le edastada.

MAK 2014-2020 toetuste osas, mille kohustused veel

sellel ja järgmisel aastal kehtivad, jätkub seni kehtinud kontrollisüsteem koos nõuetele vastavuse süsteemiga.

Toetuste ja e-PRIA kasutamise kohta saab abi küsida PRIA pindala- ja loomatootuste infotelefonil 737 7679 või pöördudes Maaelu Edendamise Sihtasutuse nõuandeteenistuse poole. Täpsemat infot leiab nende kodulehelt aadressil <https://www.pikk.ee/nouandeteenistus/e-pria/>.

Edukat taotlemist!

Käesoleva aasta 10. maini saavad mesinikud taotleda PRIAst toetust mesilasperede pidamise eest. Juhime tähelepanu, et toetuse taotlemisperiood on käesoleval aastal lühem ja lõpeb 10. mail!

Mesilaspere toetuse taotlemisel tuleb arvestada järgmist tingimustega:

- Mesila, kus mesilasperesid peetakse, peab olema põllumajandusloomade registris registreeritud hiljemalt 30. aprillil 2023. Pärast 30. aprilli registreeritud mesilastele toetust taotleda ei saa.

- 2023. aastal antakse toetust mesilaspere(de) kohta, keda taotleja 30. aprilli 2023. aasta seisuga põllumajandusloomade registri andmetel pidas ning kelle pidamisest ta teavitas registrit hiljemalt 5. maiks 2023.

Toetuse saamiseks peab taotlejal olema vähemalt üks mesilaspere ja ta peab pidama taotlusel märgitud arvul ja pidamiskohas mesilasperesid kuni 15. juunini 2023. Kui see arv enne 15. juunit väheneb, tuleb e-PRIAs esitada mesilaspere toetuse taotluse muudatus koos põhjendusega, miks mesilasperede arv väheneb. Kui mesilaspere pidamiskoht muutub enne 15. juunit, tuleb sellest teavitada põllumajandusloomade registrit esitades soovituslik vorm „Teavitus mesilasperede tegevuskoha muudatustest“, mis on kättesaadav PRIA kodulehel. Teavitust tuleb esitada 7 tööpäeva jooksul pidamiskoha muutusest alates, kuid mitte hiljem kui 15. juunil.

Kõiki esitatud taotlusi kontrollitakse administratiivselt. Lisaks viib Põllumajandus- ja Toiduamet valimi alusel taotlejate juures läbi kohapealsed kontrollid.

Sumiseb kevadiselt nagu mesipuu

MARGIT KAARE
kooliõpetaja

Mesilastest mõeldes tundub, et see on üks kõige rohelisem eluviis, mis ei koorma loodust ega vaja nende pidajatele suuri pingutusi. Lisaks saab tervistava väega kuld kollase maiuse ja see on otsesõnu maast leitud. Mesilinnukestega toimetamiseks ei pea olema suurmaaomanik ega omama ruutmeetrites betooni. Peaasi, et on üks mõnus maalapike ja rohkelt taimestikku.

Aga tegelikult ei olnud plaanis kirjutada mesilastest, vaid kevadistest tegemistest Veltsi lasteaed-alkkoolis, mis sumiseb - hetkest kui päike kõrgemalt käima hakkas - eriti mõnusalt. Justkui üks mesitaru. Talvine unisus on kadunud ja õueala rõkkab rõõmsatest kilgetest vahelduva eduga hommikust õhtuni. Rõõm ei vaja suuri investeeringuid. Värske õhk, looduslähedus ja koos tegutsemine toodavad iseenesest rõõmumullikesi ning igapäevategemised on põnevust ja uusi kohtumisi täis.

Üks 20. märtsikuu päev ei olnud üldsegi mingi tavaline pühapäev. Sel päikesepaistelisel hingamispäeval olid meie väikese ja erilise lasteaed-alkkooli ukseid valla ja ootasid tulevasi koolilapsi koos emade, isade ja vanavanematega külla. Rõõmu oli palju, sest sellesse kogupere koolipäeva mahtus nii mõndagi. Muusikatoas sai mängida erinevaid pille ning lühikesel ajaga õpiti lugugi selgeks. Õpitoas veeretati jututäringuid ning tuli

sõnu seada, mille tulemuseks valmisid toredad jutud. Geomeetristest kujunditest meisterdati vahvaid ehitisi. Kunstitoas valati kirevaid värve ja õhupallitrukiga loodi võrratud mustreid. Neid jagus ka suurele vineermunale, mis kaunistas Rakvere Kirikupargi lihavõttepühade näitust ja seda juba teist aastat. Tegusast päevast sai iga osaline meisterdada mälestuseks meie logoga rinnamärgi ja maitsta maailma parimat koolilõunat.

Kevadkuu viimasel nädalal külastas lapsi „Keskonnake“, kes juhtis läbi õpetlike mängude tähelepanu sellele, kui oluline on hoida meid ümbritsevat keskkonda ja sorteerida prügi. Loodust säästva eluviisi võiks omaks võtta iga inimene, et ka tulevastel põlvkondadel oleks hea elada.

„Tagasi kooli“ raames käis meil külas fotograaf Margit Tandru. Lapsed said teada, et fotograafias on kõige olulisem valgus, millega saab mängida ja anda fotole sügavust ning õiget meeleolu ning, et valgusel on mitu tooni. Eriti kaunis oli laste arvates kuldne õhtuvalgus päikeseloojangus. Huvitav oli teada saada

kui oluline on tänapäeva fotograafias Photoshop, millega saab arvutis imesid teha. Kui sul pole näiteks pildistamisele punast kleiti selga panna ja kapis on vaid üks igavalt hall, siis pole muretsemiseks põhjust - Photoshopiga saab selle mõne klikiga punaseks võluda ja kleidiostust säästetud rahaga võib hoopis jäätist shopata. Oi, see oli üks äge hommik ning Margit Tandru püüdis laste meeleolud vaid mõne klõpsuga kinni.

Kui see saaks nii jääda - rõõm kõigi inimeste silmadesse ja südamesse. Kahjuks läheb vahel hoopis teisiti ja meie süda muutub raskeks, silmad kurvaks ning tundub, et laste hinges olevad haavad on vahel nende rusikates kätes peidus ja nukid on veretuiks värvunud.

Ühel aprillikuu hommikul tuli lastele külla üliõpilane Liisa Käiväräinen, kellele on meie lasteaed-alkkool läbinisti tuttav. Liisa on õelnud, et siin on kaheksa aasta jagu ägedaid mälestusi ning eelkõige olemise rõõmu.

Liisa on alati huvitunud muusikast, laulmisest ja muudest loomingulistest tegevustest. Ta rääkis, et ühel hetkel

Fotograaf Margitiga pildile püütud rõõm.

FOTO: MARGIT TANDRU

Liisa koduses majas külas.

FOTO: MARGIT KAARE

hakati uues koolis teda norima. Iga päev leidus keegi, kes ütles talle halvasti. Noriti kui kole hääl tal on, kui viletsalt ta laulab ja midagi teha ei oska. „Sõnadega löömisel on vahel suurem kahju kui füüsilisel,“ ütles Liisa. Ta hakkas uskuma seda, mida tema kohta öeldi ning lõpetas kõik need tegevused, mis talle olid rõõmu pakkunud ja seda mitmeks aastaks. Kui palju halba

võib teha koolikaaslaste kius ja halb suhtumine.

Liisa sõnul on vale öelda lapsele: „Ära tee välja! Küll läheb mööda!“ Ta pani lastele südamele, et enda eest tuleb seista ning hoopis kiusajalt küsida, miks ta niimoodi käitub ja kas tal on ehk endal väga halb. Tihti kiusavad just need, kellel on mure hinge katki närinud. Iga inimene on väärtuslik ja tahab end hästi

tunda. „Märka endas head ja ilusat, väärtusta iseenast ja hooli ka teistest enda ümber,“ ütles Liisa.

Veltsi lasteaed-alkkool asub ühel mõnusel väikesel, peagi taas rohelust täis, maalapikesel ja see paik on vaatamata aastaajale mõnusat suminat täis. Olenevalt päevadest, sumiseb see erinevalt, kuid alati hoolivalt ja sooja kurinaga.

Kogu pere koolipäev Veltsis.

FOTO: MARJA-LIISA MÄNNIK

Uksed valla

Oma tegemisi tutvustasid lahtiste uste päeval ka Lasila, Sõmeru ja Uhtna koolid.

Kui Lasilas asuv kodukool oma ukseid pühapäeval, 26. märtsil valla lükkas, hakkas maja vaikselt rahvaga täituma. Registreerimise lehti kulus päris mitu ning praegu saab öelda, et majas viibis kokku 75 suurt ja väikest huvilist ning koolirahvast.

Tutvumisele ja kontserdile järgnesid mitmed tegevused. Tegeldi suurtega ja tegeleti väikestega. Päev võeti kokku ühistevõtte tulemusel kaetud kohvilaua taga.

Suur tänu olijatele ja tulijatele. Kiidusõnu jätkus kõigile.

Lasila koolis.

Uhtna koolis.

FOTOD: ERAKOGU

Uhtna kooli ukseid olid avatud kõikidele huvilistele pühapäeval, 2. aprillil. Oli võimalus tulla vaatama, mida Uhtna koolis huvitavat tehakse ja kuidas õpitakse. Kutsutud olid muidugi kõik koolieelikud, kes sügisel esimesse klassi tulevad ja ka viie- ja kuueaastased lapsed koos vanematega, kes järgnevatel aastatel kooli peaksid tulema. Uudistajaid kogunes üsna rohkesti. Tore oli näha hulka särasilmseid lapsi, kes tegemistes ja toimetustes kohe kaasa löid. Kooli tegemisi tutvustati külalistele kahooti, praktiliste tegevuste ja pillimängu kaasabil. „Kirsiks tordil“, kui nii võiks öelda, olid loomulikult pühapäevased pannkoogid. Nii, et - kohtumiseni 1. septembril, Uhtna kool ootab teid!

OTSIME
MEIE TEGUSASSE
MEESKONDA ÕPETAJAID

- kellel on vastav kvalifikatsioon (võib olla omandamisel)
- kes on motiveeritud töötama noortega
- kes on vastutustundlik ja koostööaldis

INGLISE KEELE ÕPETAJA
MATEMAATIKAÕPETAJA

Kandideerimisavaldus, CV ja haridust tõendavate dokumentide koopiad palume saata hiljemalt 12. maiks aadressile marjaliisa@lasila.edu.ee

TÖÖLE ASUMISE AEG
22. AUGUST 2023

LISAINFO +372 5660 7462

Näpi kooli tegemistest

ANNELI MEIBAUM
Näpi kooli huvijuht

Ettevõtlik kool! TULEM annab tulemust!

• Näpi kooli õpetajad trotivad kevadväsimust ning püüavad leida uusi meetodid õppeprotsessi põneva muutmiseks.

• Ettevõtliku Kooli õppeasutused rakendavad õppetöös valdavalt TULEMi meetodikat. TULEM on õpetaja tööriist tunni läbiviimisel õpilaste ettevõtlikkuse arendamiseks.

Viimased paar nädalat on koolimaja täis sagimist, elevust ja põnevust. Õpetajad on valmistanud ette ainetüleste projektunde TULEMi mudelist lähtuvalt.

Jagame teiegagi oma õpirõõmu!

Õpetajad Tiia Lappard ja Iris Kullamägi võtsid koostöös ette korraldada inimeseõpetuse, eesti keele, matemaatika ja tööõpetuse tunde lõimides teema „Tervislik toitumine“.

5. klassi õpilaste poolt valmistatud kõrvitsapannkookid.

FOTO: ANNELI MEIBAUM

Projekti eesmärk oli, et õpilane teeb vahet tervislikel ja ebatervislikel toiduainetel, tunneb mõõtühikuid, mida toiduretseptides kasutatakse, oskab leida erinevaid lihtsaid toiduretsepte ja nende järgi toite valmistada ning tunneb

lauakombeid ja oskab lauda katta. Esmalt toimus õpilaste eelteadmiste väljaselgitamine suulise vestluse kaudu.

Inimeseõpetuse raames koostati MÕISTEKAART teemal „Milleks on inimesel toitu vaja?“

Üks põnevamaid tegevusi oli äraarvamismäng, kus õpilased proovisid pimesi erinevaid toiduaineid maitse järgi ära tunda. TOIDUVALGUSFOORis püüti aga rühmitada toiduained tervislikeks või ebatervislikeks.

Eesti keeles toimus AJURÜNNAK toiduvalmistamise kogemuste väljaselgitamiseks ning otsiti internetist tervislike pannkookide retsepte.

Matemaatika sai lõimitud retseptides kasutatavate mõõtühikute tundmaõppimisega.

Grupitööna valiti välja tervislikum retsept, milleks osutus kõrvitsapannkook.

Tööõpetuse raames valmistati hõrgud pannkookid, kaeti laud ning koritati üle lauakombed. Aitäh õpetaja Maarjale abistava käe ja õlatunde ees!

Kui pannkookid olid nositud, jagati lahkelt tagasisidet ja kiidusõnu.

Projekti tulemuseks oli rohkelt uusi teadmisi, sõbralikud omavahelised suhted, maitsvad pannkookid,

rõõmsad õpilased ja õpetajad!

Heal lapsel mitu nime!

Ülestõusmispühad ehk lihavõttepühad ehk lihavõtted ehk paasapühad ehk munadepühad ehk kiigepühad algavad esimesel täiskuupühapäeval pärast kevadist pööripäeva.

Kõige levinum lihavõttega seotud tava Eestis on muna värvimine, kinkimine ja söömine. Mune värvides värvime halli kevade värviliseks, et saaksime rõõmsamalt suve oodata! Näpi koolipere võttis lihavõttepühadega seoses ette mitmeid vahvaid tegemisi.

Iga klass kaunistas looduslikest materjalidest munažabloonid, millest valmis kaunis näitus kooli fuajees. Aitäh õpetaja Triinule vahva idee eest! Õpetaja Maarja juhendamisel värviti looduslike vahenditega 100 toredat ja rõõmsavärvilist muna, millega soovijad said hiljem osaleda munaveeretamise võistlusel. Jänkupiigad Kadri ja Rebeka aitasid õpetaja

Annelil korraldada kooliperele lustlikke lihavõttepühade mängu. Õige lõbusaks kujunes muusikaline naerupalli ringmäng, kus tuli muusika kõlades edasi anda õhupalle, muusika peatumisel tuli aga mängust lahkuda osalistel, kellele õhupallid olid kätte juhtunud. Närvikõdi tekitas lusikatel munateatejooks, sest mängu oli pandud keedetud muna kõrvale ka toores muna. Vahvat vaatepilti pakkus munaveeretamise võistlus, kus mõni muna keerles ümber iseenda, mõni tuli saali teisest otsast mängijani tagasi, mõni muna veeres aga kuulekalt nii kaugele, kuni sein tuli ette. Julgemad õpilased võtsid mõõtu kukepoksiks. Ja muidugi AARDEJAHT koolihoovis! Seda mängu oodati pikisilmi. Oh neid kilkeid ja leidmisrõõmu! Pühadejätkud olidki käinud ja peitnud lastele lepatriinusid ja šokolaadijäneseid, värvilisi minimune ja üllatusmune! Laste naerust ja õnnetundest sai kevad kindla peale värviliseks!

Tõsilugu Veltsist

Tunnis õpivad 1. klassi õpilased tundma okaspuid ja lisaks Eestis looduskaitse all olevat jugapuud, mille looduslikke kasvukohti leidub veel vaid Lääne-Eestis ja saartel. Eriti põnev tundub lastele fakt, et jugapuu okkad ja ilusate marikäbide seemned on mürgised.

Õpilane: „Appi kui hea, et ma ikka kooli tulin! Ma poleks

seada ju midu teada saanud. Oleksin äkki neid marju söönud.“

Õpetaja: „Iga päev saame midagi uut teada. See on põnev.“

Õpilane: „Jaa! Ma alguses mõtlesin, et ma käin ainult kolm klassi. Aga ma arvan, et ma tulen ikka neljandasse ka.“

Jugapuu marjad on ilusad, kuid mürgised.

LASTEVANEMATEKOOL
LIINA RANDPERE
KÄRT JALAJAS

Füüsiline tervis ja liikumine
Tervist toetav toitumine

05.05.2023
kell 18:30

Sõmeru Keskushoone saal, Sõmeru, Kooli 2 (üritus on tasuta ning mõeldud kõigile Rakvere valla lastevanematele)

Veltsi Lasteaed-Algkool
võtab tööle KOKA

Kandideerimisavaldus ja CV palume saata hiljemalt 15. maiks aadressile direktor@veltsi.edu.ee

Lisainfo
+372 5342 3019

Tööle asumise aeg
01. august 2023

Lasila kool

HEAD LAPSEVANEMAD

AVATUD ON ÕPILASTE VASTUVÕTT 1. KLASSI

Lasila Põhikool on 9-klassiline mõisakool. Hoiame loodust ja väärtustame kultuuripärandit.

Avalduse vorm on leitav meie kodulehel www.lasila.edu.ee

VÕTAME VASTU ÕPILASI KA 2.-9. KLASSI

+372 5330 6353 info@lasila.edu.ee

HEAD LAPSEVANEMAD

VELTSI LASTEÄED-ALGKOOL

✓ VÕTAB VASTU ÕPILASI 1. KLASSI

✓ SAMUTI VÕTAME VASTU ÕPILASI KA 2.-4. KLASSI

Avalduse vorm on leitav meie kodulehel www.veltsi.edu.ee

Lisainfo
+372 5660 7462
direktor@veltsi.edu.ee

Lasila kooli vanemad õppisid Maia Kärdlalt ennast hoidma ja lapsi tunnustama

IVIKA AMAN
lapsevanem

Eripedagoog ja riiklik perelepitaja Maia Kärdla külastas Lasila kooli kolmel korral, seda lapsevanemate harimiseks ja teadmiste jagamiseks. Rääkides sellest, kuidas laste ja iseendaga paremini sina-sõprust sõlmida. Eks neid hetki kui lastega on raske kokkuleppele jõuda või vesi üle klaasi ääre kipub loksuma, tuleb ikka ette.

Neid nippe, mis aitavad emal või isal taas rahu ja rõõmu rajale jõuda, jagas Kärdla mitmeid. Nii sai igauks vaiki-misi just endale sobiva valida ja minna kuulnud kohe koju rakendada. Alustades näiteks enesetunnustusest. On ju tore võtta iga lõppev päev kokku kolme vanemlusõnnestumisega, mis meelde jäänud. Võib teha endale pai nii mõttes kui päriselt ja ennast sellegi eest kiita, sest lisaks kordaläinud tundele loob selline käitumine positiivse sisekõne ja aitab

Kuidas säilitada vaimset heaolu?

VAIMSE HEAOLU KÄSI

SUHTED JA EMOTSIOONID

- Kellega Sa täna kohtusid?
- Mida Sa täna koos oma perega tegid?
- Kuidas Sa end päeva jooksul tundnud oled?
- Milliseid emotsioone tundsid?
- Kas leidsid hetke, et näiteks kuulata oma sõpra?
- Kas miski muutis Sind õnnelikuks või hoopiski kurvaks?

LIIKUMINE JA ÜHISED TEGEVUSED

- Milliga oled täna tegelema olnud?
- Kas tegutsesid kellegagi koos?
- Millised spordi- või liikumisalad sulle kõige rohkem meeldivad?
- Kuidas Sa end tunned pärast treeninguid või sportimist?

HOBID JA LOOMINGULISUS

- Milliseid lõbusaid asju Sa täna tegid?
- Kas tegid täna midagi loomingulist?
- Milliste huvialade või hobidega tegelemine muudab Sind õnnelikuks?
- Mis on Sinu arvates ilus?
- Kui kaua veetsid täna aega teleri või arvuti taga?
- Kas tegid seda kõike täna koos kellegagi?

ISIKLIKUD VÄÄRTUSED JA IGAPÄEVASED VALIKUD

- Milliseid valikuid Sa täna tegid, mis tegid Su enesetunde heaks?
- Mida pead oma elus tähtsaks ja mida Sa oma elus väärtustad?

TOITUMINE JA TOITUMISHARJUMISED

- Mida Sa päeva jooksul söönud oled?
- Kas oled päeva jooksul aeg-ajalt söönud ka mõnd puu- või juurvilja, pähkleid vms ja mõelnud selle peale, kuidas saaksid muuta oma toidulauda mitmekesisemaks?
- Kellega Sa oma hommiku-, lõuna- või õhtusööki täna koos söid?
- Kas oled nautinud oma toidukordi ja võtnud enda jaoks aega, et rahulikult süüa, või tegid seda kiirustades?

UNI JA PUHKUS

- Mis kell Sa magama läksid?
- Kas magasid piisavalt?
- Kas magasid hästi?
- Kas ärkasid väljapuhangu ja värskena?
- Kas leidsid oma päevas hetke väikeseks puhkuseks või aja mahavõtmiseks?
- Kas tunded, et oled piisavalt saanud puhata ning lõõgastuda?

mieli
The Finnish Association for Mental Health
mieliterveys.fi

enda meeleoluvundamenti tugevdada.

Vanemana soovime alati lapse enesehinnangut toetada. Siingi on lihtsad nõuanded: usu lapsesse, suhtle ja rõõmusta temaga koos ning jää täiskasvanuks. Ema või isana oleme aeg-ajalt olukorras, kus küsime endalt, ega ma liiga jä-

releandlik või nõudlik ole. On hea teada, et lapse soov sind proovile panna on vaid osa loomulikust kasvuprotsessist. Ehk nagu oli kirjas ühel Maia Kärdla esitlusel: „Sinu toetusel julgub ta vaadata kõige säravamate tähtede poole, sinul on selles oma osa – toeta teda praegu ja piisavalt!“

Lasila põhikooli lapsevanemate poolt tänane Maia Kärdlat harivate ja inspireerivate loengute eest ning ootame teda peagi jälle külla. Aitäh! Mõned kasulikud veebilehed, mida jagati: tarkvanem.ee; peaasi.ee; vaikuseminutid.ee

FOTO JA TEKST KRISTINA SEEMA

Kogukond matkas naljapäeval

Esimene Lasila kogukonna matk toimus naljapäeval, 1. aprillil.

Kevadest võis naljapäeval vaid und näha, sest ilmataat oli kaasa toonud paksu lumekatte, mis kattis metsi ja põlde. Kõndisime koos peredega Lasila radadel, nägime kopra pesa, imetlesime kaunist loodust ja põlispuid. Saime teada, et Lasila metsas olles võid tegelikult viibida merepinnast kõrgemal kui seda Rakvere Vallimäel seisest. Vahvaid jutujamisi kohaliku giidi saatel jagus terveks päevaks ja peale matka ka veel grillimiseks. Järgmiste kordadeni!

Sauna aasta 2023

INGE PIKKOJA
Uhtna raamatukogu
direktor

Suur hulk Uhtna piirkonna lehelugejatest mäletavad vanas viinavabrikus olnud kolhoosi sauna, kus reedeti sai oma ihu puhtaks pesta. Igal saunalisel on kindlasti omad mälestused. Mitu kopikat maksis saunapilet? Kes kannatas kõige kõvemat leili? Oma lugu on kindlasti ka neil poistel, täna juba suurtel meestel, kes pesuruumi ukse sisse augu

1970. FOTO: UHTNA KOLHOOSI ARHIIV

uuristasid, et sealt daame piiluda.

Mina mäletan saunaruumis istuvaid prouasid, kellel juuksuritädi

saunas kulme või juukseid värvis. Hirmutav kogemus oli, kui tulevane klassivend saunapingi vahele jalgupidi

kinni jäi ning kõik saunas viibijad teda sealt kätte püüdsid saada.

Ja siis muidugi need naabritädi Selma uhked välismaalt saadud plätud, mida ta saunas kandis – mitte kellelgi teisel polnud selliseid. Vahvate saunamälestuste kõrval jäi mul aga pikkadeks aastateks mõistatuseks miks minu isa tuli nii mõnigi kord saunast otse õue kraani juurde, tegi seal saunalina märjaks ja pani selle siis kotti tagasi!?

Käes on sauna aasta ning Uhtna raamatukogu on alustanud Uhtna kolhoosisauna loo kokkumist ja kirja panemist. Kui sul on vahvaid fotosid või tore saunamälestus, jaga seda raamatukoguga: telefonil 3250533, uhtnark@rakverevald.ee või Nooruse 11, Uhtna alevik 44202

2008.

2012.

FOTOD: INGE PIKKOJA

RAAMATU-UUDISED

Uhtna raamatukogu direktor Inge Pikkoja soovitab

Liina Arus ja Mailis

Vinogradov „MAALEHE VAARIKARAAMAT“

Aiapidajad rõõmustavad taas võimaluse üle oma maapilil toimetada. On ilmselt vähe neid aiamaid, kus ei kasva paljude lemmikmari - vaarikas. Kirjastus Hea lugu on viimastel aastatel välja andnud tänuväärset raamatusarja „Maalehe...“ kus põhjalikult ühe või teise kultuuri kohta kirjutatud.

Vaarikaraamatus tutvustatakse huvitavaid sorte ning uuenevad kasvatustehnoloogiad. Lugesd saate soovitusi istandiku rajamiseks ja hoolduseks, multside kasutuseks, väetamiseks, vaarikate paljundamiseks, toestamiseks jm. Üks osa raamatust on pühendatud vaarika haigustele ja kahjuritele.

Lisaks kõigele saab raamatust teada, mis on maasikvaarikas, läänevaarikas, mesimurakas, pampel ja vampel.

Küsi raamatukogudest ka teisi sama sarja raamatuid.

Nadine Brun-Cosme, Olivier Tallec „SUUR HUNT & VÄIKE HUNT“

Armas lasteraamat sõprusest ja hoolimisest. Suur Hunt on alati elanud üksinda, künka otsas puu all. Ühel päeval tuleb sinna aga Väike Hunt. Nüüd on nad puu all kahekesi. Suurele Hundile, kes on harjunud üksi elama, ei ole teise, olgugi tillukese hundiga harjumine sugugi lihtne. Väike hunt teeb kõike samamoodi kui Suur Hunt. Magab, võimleb, sööb. Kui aga Väike Hunt kaob, valdab Suurt Hunti täiesti uudne tunne – igatsus sõbra järele. Kas Väike Hunt ikka tuleb tagasi? On ilmatu tore, kui sul on olemas Suur Hunt kelle õlale oma pea toetada.

Head lugemist!

Rakvere valla kolm raamatukogu said ühise veebilehe

Rakvere valla kolm raamatukogu said ühise veebilehe, kus kasutajad vajaliku info edaspidi kätte saavad. Külastaja leiab veebilehelt nii raamatukogude kontaktandmed kui ka lahtiolekuajad.

Meie vallas on kolm omanäolist raamatukogu, mis pakuvad oma kasutajatele erinevaid teenuseid ja lugemisvara, kuid meil on ka palju ühist. See kõik sai ühisele lehele kokku pandud.

Koduleht valmis tänu Mario Mikverele, kes koondas kokku kolm erinevat nägemust ja hulganisti erisoove nägusaks koduleheks rakverevallaraamatukogud.ee.

Kiika lehte ja anna meile kindlasti tagasisidet.

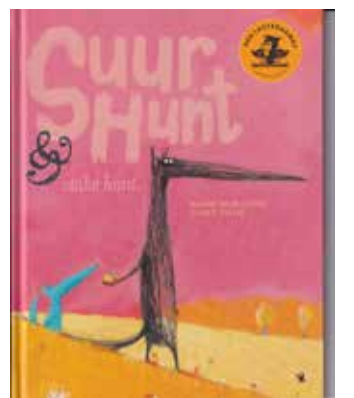
Sinu koduraamatukogud Sõmerul, Lepnal ja Uhtnas

Algab Põlvepikuraamatu konkurs

Eesti Lastekirjanduse Keskus, kirjastus Päike ja Pilv ning kultuuriministerium kuulutavad välja loomevõistluse Põlvepikuraamat. Konkursile oodatakse kuni 7-aastastele lastele mõeldud raamatute käsikirju, milles on võrdset pööratud tähelepanu nii tekstile kui illustratsioonile.

Võistlustööde esitamise tähtaeg on **9. september 2023**. Käsikirja maksimaalne maht on 1000 sõna ja käsikirjaga koos tuleb esitada vähemalt viis originaalsuuruses illustratsiooni.

Käsikirjad palutakse tuua või saata postiga Eesti Lastekirjanduse Keskusse aadressil Pikk 73, 10133 Tallinn. Üksikasjalikud võistlustingimused leiab konkursi reglemendist. Lastekirjanduse asjatundjatest koosnev žürii hindab tööde terviklikkust, eakohasust ja professionaalset teostust. Võitjad kuulutatakse välja 16. novembril 2023 Eesti Lastekirjanduse Keskuses. Võidutööde autoreid ootab rahaline preemia ning need avaldab kirjastus Päike ja Pilv.

Teeme lapsele pai – kinkides talle oma aega

Eeskujuliikumine Valge Õhupall kutsub tähistama 1. juunil lastepäeva. Teeme üheskoos lastele pai, kinkides neile kvaliteetaega koosolemiseks ja -tegemiseks.

Lapse arenemisel on olulisel kohal turvatunde loomine ja tema vaimse tervise hoidmine. Seda aitab tagada teadmine, et vanemad armastavad neid ja on nende jaoks alati ja päriselt olemas. Kui vanematel on aega ja tahtmist kuulata, avastada üheskoos

maailma, kogeda uusi elamusi, jagada rõõme ja vajadusel ka lohutada, siis astub laps kindlal sammul vastu elu poolt pakutavatele väljakutsetele.

Emadel on emadepäev, isadel on isadepäev, kuid laste jaoks ei ole veel välja kujunenud päris oma päeva, mida sarnaselt tähistada. Kuna isad jäävad isadeks ja emad emadeks, siis jäävad ka lapsed sõltumata vanusest lasteks. Kuigi lastepäeva tähistamise fookuses on eelkõige lapsed, siis võiks sellest päevast kujuneda põlvkondade ülene traditsioon, mille fookuses on märkamine ja järeltulijatega koos kvaliteetaja veetmine.

Kutsume kõiki üles 1. juunil tähistama lastepäeva. Anname lastele teada, et oleme nende jaoks 100% olemas. Küsime neilt, mida nad tahaksid sellel päeval koos teha või kuhu koos minna ning täitma võimalusel need koosolemise ja -tegemise soovid. Kui lapsed on juba

suured ja asuvad eemal, siis võiks nendega võtta ühendust ja lihtsalt head lastepäeva soovida.

Organisatsioonidel ja äriühingutel on võimalus kaasa aidata lastepäeva tähistamisele, korraldades sündmusi või pakkudes lastega peredele soodustingimustel erinevaid teenuseid ja tooteid.

Mõned vihjed lastepäeva tähistamiseks:

- Koos mängida mängu, lapse poolt kehtestatud reeglite järgi;
- Koos valmistada hommiku-, lõuna-, õhtusööki või küpsetada kondiitritooteid;
- Koos pesta hommikul ja õhtul hambaid;
- Koos olla looduses, teha sporti, matkata, jalutada, toimetada aias;
- Koos minna kultuuri-sündmusele, muuseumisse, teatrisse, kinno, jne;

• Koos avastada uusi maitseid, nii kodus kui ka külastades toitlustusasutusi;

• Koos teha käelisi tegevusi, joonistada, voltida, nikerdada, jne;

• Koos külastada sõpru, sugulasi, jne;

• Koos tutvuda uute linnade ja kultuuridega;

• Koos mõtiskleda elust, kultuurist, (riigi) ajaloost, perekonna päritolust, juurtest jne;

• Koos sõlmida lahti suhtepuntraid ja unistada paremast tulevikust.

Kodanikualgatus Eeskujuliikumine Valge Õhupall koonduvaks endas vastutustundlike organisatsioonide ning era- ja riigisektorist, kes osalevad sektorite ülestes ühistegevustes. Eeskujuliikumise eesmärk on väärtustada teadlikult eeskujuks olemist ning sellega kaasnevat vastutust tervema ja turvalisema elukeskkonna kujundamisel.

Ajaleidja aitab arstiaega leida

Eriarsti juurde vastuvõtuaja broneerimine võib vahel olla paras peavalu. Kui sobivat aega kohe ei ole, peab hiljem uuesti proovima. Siin tuleb appi Ajaleidja lahendus, mis võtab vastuvõtuaja leidmise üleriigilises digiregistratuuris enda peale.

Kuidas Ajaleidja töötab ja mis kasu saavad sellest patsiendid, rääkis Tervisekassa arendusosakonna projektijuht **Geitriin Jansen**.

Miks ja millal tekkis vajadus Ajaleidja järele?

Ajaleidja idee sündis 2020. aastal avaliku sektori innovatsiooni programmis ja tugines tervise infosüsteemide kasutajate sisendile. Lisaks Sotsiaalministeeriumile, Tervisekassale ning Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusele (TEHIK) on kahe aasta jooksul kaasatud lahenduse väljatöötamisele nii perearstikeskusi, haiglaid, erialaseltse kui ka patsientide esindajaid. Idee arendamiseks andis olulise panuse ka infosüsteemide arendaja Kodalit OÜ.

Milliseid võimalusi see lahendus pakub?

Ajaleidja mõte on hoida kokku inimeste aega, kes käivad uute arstiaegade olemasolu iga päev digiregistratuuris kontrollimas. Tänu Ajaleidjale ei pea vastuvõtuaja otsimise ja

broneerimise pärast muretsema.

Kui inimesel ei õnnestu digiregistratuuris kohe sobivat vastuvõtuaja leida, avaneb tal võimalus oma vastuvõtuaja eelistused Ajaleidjasse lisada ja end ootejärjekorda panna. Kui automatiseeritud lahendus leiab sobiva vastuvõtuaja, antakse sellest inimesele SMS-i ja e-posti teel teada.

Kui pakutud arstiaeg sobib, saab selle kinnitada 24 tunni jooksul kas digiregistratuuris, e-kirjaga või vastates SMS-ile „Tulen“. Kui aeg ei sobi, saab sellest samu kanaleid pidi loobuda ja jääda järgmist pakkumist ootama.

Milliste eriarstide juurde saab Ajaleidja abil aja broneerida?

Ajaleidja katseprojektiga on suuremal või väiksemal määral liitunud ligi 20 lepingupartnerit ehk kaks kolmandikku Eesti raviasutustest. Kõikide raviasutuste teenused ei ole veel broneerimiseks avatud, sest lahendus on katsetamise järgus.

Praegu saab Ajaleidja kaudu aja broneerida näiteks günekoloogi, endokrinoloogi, kopsuarsti, kardioloogi, neuroloogi, vaimse tervise õe ja veel mitme spetsialisti juurde, kokku rohkem kui kümnel erialal üle viiekümnele raviteenusele.

Kui palju seda lahendust 2022. aastal kasutati ja milline on olnud tagasiside?

Alates eelmise aasta kevadest, kui Ajaleidja käivituse, on seda kasutanud üle paari tuhande inimese, kõige enam leiab see rakendust Harju- ja Tartumaal. Samas võiks huvi olla suuremgi.

2023. jaanuari seisuga broneeriti Ajaleidja kaudu pea 2000 aega. Kõige populaarsem eriala oli naha- ja suguhaiguste arsti vastuvõtt, kuhu Ajaleidja kaudu broneeriti 1258 visiiti. Populaarsuselt järgmised on kardioloogi ja ortopeedi vastuvõtt. Paraku näeme, et Ajaleidja pakutud vastuvõttude aegumiste – aeg tuleb kinnitada 24 tunni jooksul – ja tühistamiste arv on suur. Mullu aegus üle 8000 aja ja ligi 3000 aega tühistati.

Milliseid probleeme on teekonnal ette tulnud?

Aasta jooksul on tekkinud igasuguseid kitsaskohti. Näiteks ei saa inimesed aru, kuidas lahendust kasutada, ette on tulnud IT-probleeme, samuti ei saada aru, mida vastata Ajaleidja saadetud SMS-ile. Seega on tänavu parandamist vajavaid asju üksjagu, aga peamine on koostöö ja koos inimestega lahenduse katsetamine, samuti statistika analüüsimine. Kõige tähtsam on valmis saada teenus, mis loob tööpoolest lõppkasutajale väärtust.

Millistele erialadele on plaanis Ajaleidja lahendust laiendada?

Tänavu märtsi lõpuni kestva katseperioodi lõpus analüüsimise põhjalikult, kui hästi Ajaleidja lahendus toimib ning millised on võimalikud paranduskohad.

Katseprojekti heade tulemuste korral plaaninime Ajaleidjat laiendada järk-järgult ka teistele erialadele ja teenustele üle Eesti. Kui Ajaleidja lahendus peaks laienema kõikidele raviasutustele ja teenustele, on võimalik täpsemalt analüüsida ka seda, millistel erialadel, millises mahus ja millistel aegadel on nõudlus arsti juurde saamiseks kõige suurem.

Tänavu on plaanis katsetada, kas Ajaleidja võiks abistada krooniliste haigustega patsiente, keda kutsutakse regulaarselt arsti juurde tagasi. Arstil võiks olla võimalik patsient ise ootejärjekorda lisada, kui tohter teab, et soovib patsienti näiteks aasta pärast uuesti näha.

Kuidas Ajaleidjat kasutada?

1. Logi sisse digiregistratuuris.
2. Sobivat arstiaega ei ole?
3. Lisa end ootejärjekorda.
4. Saabub SMS või e-kiri ajapakkumisega.
5. Vasta 24 h jooksul.
6. Mine vastuvõtule!

Rakvere valla sotsiaalkaitse ennetustöö spetsialist annab teada

Valmimas on Rakvere valla ennetusmudel

Valmimas on Rakvere valla ennetusmudel „Lääne-Viru maakondliku integreeritud teenusmudeli väljaarendamise koolist väljalangemise ennetamiseks“ raames.

Maikus toimub Rakvere valla keskushoones kooli esindajatele „Lääne-Viru maakondliku integreeritud teenusmudeli väljaarendamise koolist väljalangemise ennetamiseks“ projekti raames loodud ennetusmudeli tutvustamine.

Projekti meeskonda kuuluvad Rakvere vallas Eneli Baumann, Monica Jaanimets, Evely Kajala, Eveli Indov, Siiri Kohver, Eve Kangur, Egle Neuhaus, Heido Tammekand ja Tiina Halling.

Projekti eesmärk on ennetada koolist väljalangemist ning koolikohustuse mittetäitmist.

Lähemalt projektist saab lugeda www.ennetusmudel.ee

Mais toimub selle hooaja viimane Lastevanemate kool

Selleks, et sügisel minna edasi uue hooga, ootame ettepanekuid lastevanematelt uuteks teemadeks.

Mõtted ja ettepanekud nii teemade kui ka ettekandjate osas on oodatud ennetustööspetsialisti meilile eneli.baumann@rakverevald.ee

Täname kõiki vanemaid ning vanavanemaid aktiivse osalemise eest!

Vaimse tervise ennetustöö projekt koolides

Aprilli viimase päevaga lõppesid selle õppeaasta sotsiaalkaitse tunnid Uhtna, Lasila, Sõmeru ning Veltsi koolides.

Täname kõiki vanemaid, õpetajaid ja õpilasi, kes vestlusringidest ja tundidest aktiivselt osa võtsid.

Sotsiaalkaitse tundide, õpetajate ja lastevanemate vestlusringide ning III kooliastme vestlusringidega jätkame uuesti sügisel.

Uute kohtumisteni!

Sõmeru Perearstikeskus

annab teada,

et on liitunud patsiendiportaali perearst24.ee ning eelistab pöördumist selle kaudu. Alates 1. augustist e-mailidele enam ei vastata.

Mammograafiabuss tuleb maakonda

2023. aastal on tasuta rinnavähi uuringule kutsutud naised sünniaastaga 1955, 1957, 1959, 1961, 1963, 1965, 1967, 1969, 1971, 1973.

Kuna varajases staadiumis vähk endast märku ei anna, on oluline, et ka ilma kaebuste ja sümptomiteta käiksid naised regulaarselt uuringutel. Sõeluuringus osalemine aitab võimalikud rakumuutused ja teised vähieelsed seisundid avastada õigeaegselt, mil need on veel ravitavad. Meeles tasub pidada, et sõeluuringul käimine on parim viis anda endale meelerahu ja saada kindlustunne, et tervisega on kõik korras.

Sõeluuringul osalemiseks tuleb aeg broneerida sobivasse tervishoiuasutusse või mammograafiabussi.

Sõeluuringut teostavate raviasutuste kontaktid ja mammograafiabusside ajakava leiab siit: <https://www.haigekassa.ee/soeluuringu-kontaktid>

Rohkem infot rinnavähi sõeluuringu kohta leiab siit: <https://soeluuring.ee/rinnavahk/> ja <https://soeluuring.ee/>

Mammograafiabusside ajakava Lääne-Viru maakonnas

Haljalas Rakvere 3, valla teenuspunkti juures 02.-04.05. Tapa Keskväljakul 8.-11.05. Tel 600 3155.

Kundas Kasemäe 19, Viru-Nigula vallavalitsuse parklas 15.-16.05. Tamsalu Tehnika 1a, perearstikeskuse parklas 17.-18.05.

Väike-Maarjas Pikk 8, tervisekeskuse parklas 22.-24.05. Laekveres Salutaguse 6, lasteaia parkla 25.05.

Pajustis Tartu mnt.2, Vinni vallavalitsuse parklas 26.05. Jäneda Aia- ja Lillepäevadel 27.-28.05.

Talupäevad Jänedal 29.-30.07. Jänedal Sügislaadal, tervisekeskuse hoovis, Tartu 1 09.09.

Nimetatud peatuste kohta saab täpsemat infot tel 600 3155.

Rakveres Lai 21, Tsentrumi keskuse tagumises parklas 25.09.-06.10. Tel. 6274470

5 võimalust, milles saan sind aidata

Uus maja või muu rajatis on igähe meie unistus, aga kuidas kõik korrektselt aetud saab? Astume sisse ehitusjärelvalve spetsialisti Inge Liivaku uksest.

„Annan nõu, kui tekib mõte uut hoonet või rajatist ehitada, vana rekonstrueerida, laiendada või hoopis lammutada. Uue ehitamisel tuleb alustada asukoha valimisest ja kontrollimisest, kas seal mingeid piiranguid pole. Vajadusel tuleb taotleda kõigepealt projektemistingimusi või algatada detailplaneeringu koostamine.

Lisaks aitan orienteeruda ehitamisega seotud seadusandlikes aktides. Ehitamisel on kõige olulisem ehitusseadustik, aga on ka palju teisi seadusi ja määrusi, millega tuleb arvestada. Minu ülesanne on ka ehituslubade ja kasutuslubade

Ehitusjärelvalve spetsialist Inge Liivak.

FOTO: ERAKOGU

taotluste läbivaatamine. Kooskõlastan ja saadan riigiasutustele kooskõlastamiseks ehitusprojekte. Kui hoone või muu rajatis on saanud, vaat

üle, kas esitatud täitedokumentatsioon on piisav ja vastab nõuetele. Kui kõik dokumendid on korras ja vallavalitsus vastava korralduse andnud, vormistan

ehitus- ja kasutusloa ehitisregistris. Mõnikord arvatakse, et valmis hoonele kasutusluba ei ole vajalik. Keegi ju ei karista, kui ilma kasutusloata elamusse sisse kolid ja seal elad. Kasutusloa taotlemisel kontrollitakse, et hoone vastaks ehitusprojektile ja oleks nõuetekohane. Samuti ei saa ilma kasutusloata teha kinnistuga notariaalseid tehinguid, kindlustada ja võtta pangast laenu.

Tulen appi, kui elektroonilisse ehitisregistrisse dokumentide esitamine osutub liiga keeruliseks, olen nõuga abiks ja vajadusel aitan ehitisregistris nende koostamisel.

Lisaks annan välja kaevelubasid, kui on vajalik kaevata sügavamalt kui 30 cm ja seda mitte omal kinnistul. Näiteks valla maa peal, kui on vajadus paigaldada torustikku ühisvee- või kanalisatsiooniga liitumisel. Kui vajad nõu ja abi, tule küsi julgelt!”

Rahkla küla maadelt leiti haruldasi, 800 aastat vanu aardeid

Algus lk 1

Analoogilisi kausse on enam leitud Põhja-Saksamaalt, Poolast ja Madalmaadest, aga ka Taanist ja Rootsist. Põhiosas 11.–13. sajandisse dateeritud kausside otstarbe üle on Lääne-Euroopas pakutud välja erinevaid oletusi. Neid on seostatud kirikliku liturgiaga, aga peetud ka aadlike laua- või rituaalseteks kätespesunõudeks.

Eestis võis kaussidel olla ka mingi muu tähendus, sest kui mujal leitakse neid ühekaupa, siis meil on tavaliselt koos mitu või mitukümmend.

Eestist varem leitud kausse analüüsinud arheoloogid Toomas Tamla ja Heiki Valk on välja pakkunud, et põhiosa neist jõudis siia 13. sajandi algul koos Taani vallutusega ja võib-olla isegi kuningas Valdemar II kingituseks kohalikele ülikutele.

Põhiosa kausse on leitud Virumaalt, kus 1220. aastal toimus omaaegse võiduristimise taanlastest ja sakslastest preestrite vahel. Sakslasi õigustava Henriku Liivimaa kroonikas märgitakse, et taanlased olid mõningatele ristitud eestlastele pühitsetud vett kaasa andnud, et nad ristiksivad ise oma pere, naise ja lapsi.

Pole välistatud, et püha vee kõrval, mis oli transportimiseks pandud tünnides-

se, anti kaasa ka „ristimisvaagnaid“.

Taani kirikutes on paar 13. sajandi esimesest veerandist pärit seinamaali, millel kujutatakse ristimist ja ristituule valatakse vett pähe analoogilistest kaussidest.

Pronkskaussid võisid ühtlasi olla kingituseks ristimise puhul ja ülikutele jagati neid ilmselt arvukamalt, võib-olla seepärast, et nad saaksid neid näiteks tähtsamatele alluvatele edasi kinkida? Kuna kaussid olid pronksi, kui ehete valmistamiseks vajaliku materjali tõttu, küllalt suure väärtusega, siis osa ülikuid peitis need maasse. Järgnevate sõjasündmuste käigus terve rida Virumaa ülikuid hukkus ja osa kausse jäigi maapõue.

Eelkirjeldatu on vaid üks seletuskatse, tegelikult me täpselt tea, kuidas kaussid siia jõudsid ja kuidas neid kasutati? Oluliselt uut teavet pakub ilmselt kaussidele graveeritud lahtimõtestamine. Kuna leitud nõude pind oli kohati kaetud tumerohelise paksu oksiidiga, siis jooniseid saab lähemalt uurida alles pärast seda, kui konservator on eemaldanud oksiidikihi.

Etteruttavalt võib öelda, et paaril Rahkla kausil on keskel naise kujutis, mida ümbritsevad 4 sarnast rinnafiguuri (fotod lk 1). Kujutiste ümber on gravee-

Suur hõbepaater ja kaks Antoniuse ristiga paatterripatsit.

FOTO: ANNA TAMMET

Viis toorraua kamakat.

FOTO: SILVER JÄGER

ritud ladinakeelseid sõnu, mis tähistavad kristliku moraaliõpetuse järgi vouruseid (usk, alandlikkus, lootus jne) või pahesid (patt, kõrkus, lihamimu, kadedus jne).

Vähemalt ühel kausil on keskel sõjamees ja äärtes vastamisi seisvad sõdalased. Nende relvastus ja kaitsevarustus on iseloomulik eelkõige 12. sajandile. Selliseid graveeringuid

pole ühelgi varem Eestist leitud kausil.

Loodetavasti sügisel saab pärast pikaajalist konserveerimisprotsessi neid jooniseid põhjalikumalt uurida ja tahaks loota, et siis jõuavad leiud kõigi huviliste ette Rakverre näitusele Virumaa muuseumites.

AIN MÄESALU

KESK-AASIA & KAUKAASIA LAMBAKOERTE ERINÄITUS
II & V RÜHMA NÄITUS

20. MAI 2023 ALGUSEGA KELL 10.00
SÕMERU KESKUSEHOONE KÕRVAL

www.cococlub.ee

LEADER, EU, ROTAKS

Ettevaatust – marutaud!

Marutaud on loomade ja inimeste ühine nakkushaigus, mida pole võimalik ravida. Haigus lõppeb haigustunnuste väljakujunemisel surmaga. Õnneks on marutaudi vastu olemas vaktsiin, mille abil saab haigust ennetada.

Selleks, et vältida nii enda kui oma lemmiku nakatumist, on oluline roll ja vastutus loomaomanikul. Tuleb hoolitseda, et loom saaks õigeaegselt marutaudi vastu vaktsineeritud. Lemmiklooma vaktsineerimiseks pöördu loomakliinikusse või võta ühendust loomaarstiga. Vaktsineerimise info kantakse looma passi, kuhu kirjutatakse ka järgmise vaktsineerimise aeg. Esmane lemmiklooma vaktsineerimine tuleb teha hiljemalt looma 21. elunädalaks. Uuesti tuleb loom vaktsineerida aasta pärast ja edasi juba kahe aastase intervalliga.

Riik tasub marutaudivastase vaktsiini eest, loomaarsti visiidi eest tasub loomaomanik. Muude enamlevinud nakkushaiguste vastu on võimalik lemmikuid vaktsineerida kompleksvaktsiiniga. Sellisel puhul tuleb vaktsiini ja ka visiidi eest tasuda loomaomanikul.

Enne vaktsineerimist tuleks koerale või kassile teha usikuur. Selleks saab vajaliku tableti osta lähimast apteegest, teada tuleb vaid looma kaalu. Vaktsineerima minnes võta kaasa lemmiklooma pass. Passi kantakse vaktsineerimise andmed ja järgmise vaktsineerimise aeg.

Aitäh, et hoolid!

Rohkem infot marutaudi kohta leiad: marutaud.ee.

OHUTU LÖKKETEGEMISE REEGLID

- Lökkeaseme ümbrus tuleb hoida vähemalt poole meetri ulatuses puhas süttivast materjalist, et lahtine leek, kõrge temperatuur või sädemed seda ei süütaks.
- Tule tegemisel tuleb jälgida tuule suunda ja kiirust. Kui on oht, et tuul võib sädemed lõkkest kaugemale lennutada, tuleb lõkkestegu jätta teiseks korraks.
- Lahtist tuld ei tohi jätta järelevalveta isegi mitte hetkeks. Sel lastakse lõpuni põleda, kustutatakse veega või summutatakse näiteks liivaga.
- Metsas võib lõket teha ainult selleks ettenähtud tähistatud kohas või omaniku loal.
- Oluline on jälgida, et lõkkest ei saaks alguse kulu-põleng.
- Igasugune kulupõletamine on ohtlik ja kõikjal Eestis keelatud

ETTEVAATUST TULEGA!

Vallavalitsuses otsustati

29. märtsil

- Osutada kahele puudega isikutele 01.04–31.12.2023 sotsiaaltransporditeenust ning määrata teenuse osutajaks OÜ Sõiduabi, arvestusega 1,20 senti km, summas kuni 230 eurot ja 100 eurot kuus ning sõlmida teenuse osutamiseks tähtajaline leping.
- Osutada abivajavale isikule üldhooldusteenust ööpäevaringe hoolduse ja toimetuleku tagamiseks ning paigutada ta hooldekodusse, kus kohamaksu tasumine garanteeritakse.
- Maksta tervisetootust puudega isikutele kokku summas 395 eurot, tervisetootust eakatele kokku summas 90 eurot, tervisetootust abivajavatele peredele kokku summas 40 eurot, küttetoetust kokku summas 680 eurot. Hüvitada abivajavale isikule Sõmeru lasteaed Pääsusilm lasteaiatoidu maksumus 100% ulatuses ja kohatasu maksumus 30 eurot iga kuiselt 01.04–31.08.2023.
- Kooskõlastada puurkaevude rajamine Päide külas asuvale Mesilase vkt 6a kinnistule ja Taaravainu külas asuvale Eti kinnistule.
- Kooskõlastada soojuspuuraukude rajamine Aluvere külas asuvatele Kõrtsi ja Pakase kinnistutele.
- Toetada 2023. aastal valla eelarvest OÜ Coramy tegevust alates 29. märts 180 euroga kuus, kokku summas 1800 eurot aastas.
- Algatada Taaravainu külas Mäe ja Anne kinnistute detailplaneeringu koostamine eesmärgiga kinnistu jagamine elamukruntideks, ehitusõiguse ja hoonestusalade määramine, tehnovõrkude ja -rajatiste ning juurdepääsute võimaliku asukohamääramine, ehitiste ehituslike ja kujunduslike tingimuste määramine, liikluskorralduse, haljastuse ja heakorrastuse põhimõtete määramine. Planeeritava ala suurus on 1,90 ha.
- Anda ehituslood: vedelgaasipaigaldiste rajamiseks viineriliini ja katlamaja tarbeks Rakvere lihakombinaadi kinnistule Roodeväljal; päikeseelektrijaamade rajamiseks Kerti kinnistule Järnis ja Saare kinnistule Päides; põllumajandushoone püstitamiseks Ridaküla tee 27 Lepnal.
- Anda projekterimistingimused päikeseelektrijaama rajamiseks Prantsuse kinnistule Kohala-Eeskülas.
- Anda kasutusluba üksikelamule Iirise tn 7 Näpil.
- Seada sundvaldus Elektrilevi OÜ kasuks Taaravainu külas asuvatele kinnisasjadele ja kinnistamata katastriüksustele: Oru ja Voore tänavad, kinnistamata Raudteevahe katastriüksus, kinnistamata Oru tn 1 katastriüksus.

5. aprillil

- Maksta tervisetootust puudega isikutele kokku summas 130 eurot, tervisetootust eakatele kokku summas 50, küttetoetust kokku summas 1065 eurot.
- Esitada avaldus Viru Maakohtule eestkostet vajavale isikule eestkoste pikendamiseks ja määrata Rakvere vald eestkostjaks, isiku kõigi õiguste ja huvide kaitseks.
- Osutada läbi OÜ Sõiduabi abivajavatele isikutele sotsiaaltransporditeenust arvestusega 1,20 senti km koos abistamisega Rakvere haiglasse ravile ja tagasi sõitmiseks 20.–24.03 kogusummas kuni 85 eurot ning sõitmiseks Tartu haiglasse ja tagasi 13.03. summas 166 eurot.
- Korraldada avatud hankemenetlusega riigihanked „Sõmeru aleviku Puiestee tänava remont” ning „Rakvere valla

teede pindamistööd 2023”. Pakkumised peavad olema jõus 90 päeva. Määrata hangete eest vastutavaks isikuks jurist-hankespetsialist ning tulemused kinnitab vallavalitsus.

- Anda ehituslood: majandushoone lammutamiseks Luha-ääre kinnistul Jäätmal; külmkambriga laohoone püstitamiseks Raba kinnistul Tobial; vabapidamisega 282-kohalise robotlõpsilauda laiendamiseks Farmi kinnistul Vaekülas.
- Anda kasutusluba üksikelamule Kadakamarja kinnistul Kari-väraval.
- Kooskõlastada puurkaevude rajamine Rägavere külas asuvale Pikametsa ja Veltsi külas asuvale Lehtmaa kinnistutele.
- Teha Keskkonnaametile edasiseks menetluseks järgmised ettepanekud: 1.1 arvestades Rakvere vallavolikogu 24.09.2008 otsusega nr 30 kehtestatud Mätliku ja Kүүni kinnistu detailplaneeringus toodud nõuetele on kohustuslik rajada kesk-konda mittekahjustava tootmisega tegelevad ettevõtted, mis seondub eelkõige logistilise tegevuse, laondusega ja vähese tootmisega. Suure saaste ja müraga ettevõtlus pole piirkonda sobiv; kuna 28.03.2023 Lepna raamatukogus toimunud koosolekul jäi kohalikele elanikele ning vallavalitsuse esindajatele selgusetuks ettevõtte soov rajada Lepna jäätmekäitluskohta rehvihaaktootmise tehase, tuleb ettevõtjal tehase rajamise vajadust põhjalikumalt selgitada ning välja tuleb tuua konkreetsed vanarehvide kogused, mida hetkel Eestis ei käidelda; täpsustada käideldavate rehvide päritolu, millised ettevõtted ja jäätmejaamad on sõlminud või plaanivad sõlmida Ragn-Sells ASiga kokkulepped koostööks; enne täiendavat rasketehnika liikluse suurendamist tuleb Ragn-Sells ASil munitsipaalomandis olevale amortiseerunud Eesküla tee teostada tee seisukorra hindamine koos geoloogiliste uuringutega, selgitamaks välja tee hetke seisukord (tee konstruktsiooni + katte) ning lähtuvalt hinnangust koostada amortiseerunud Eesküla teele rekonstrueerimise projekt, mis arvestab suureneva rasketehnika liiklusega ning vastavalt projektile teostada vajalikud tööd; kavandatud tegevuse kohta tuleb anda keskkonnamõju eelhindang ning vajadusel algatada keskkonnamõju hindamine, et välja selgitada kavandatud tegevusele alternatiivid.

19. aprillil

- Osutada tugiisikuteenust 11.04 kuni vajaduse äralangemiseni Sõmeru lasteaias Pääsusilm kuni 40 tundi nädalas. Tugiisikuteenuse osutamiseks sõlmida käsundusleping.
- Osutada perenõustamisteenust ning tasuda kuni kümne korra perenõustamise seansside eest kuni 500 eurot teenuseosutaja OÜ Mustrimurdja esitatud arve alusel.
- Maksta tervisetootust puudega isikutele kokku summas 410 eurot, tervisetootust eakatele kokku summas 340 eurot ja küttetoetust kokku summas 2065 eurot.
- Eraldada reservfondist Ubja külakeskuse küttesüsteemi remondiks 2728,85 eurot.
- Anda raieluba puude raieks Keldri tee 3 kinnistul Ubjas vastavalt Viru arborist OÜ poolt koostatud ekspert hinnangule.
- Seada tähtajatu tasuta sundvaldus Elektrilevi OÜ kasuks Vaekülas asuva Mõisavahe tee kinnistu koormamiseks.
- Arvata Veltsi lasteaed-alkkooli hoolekogu koosseisust välja lapsevanemate esindaja Liis Nurm ning nimetada uus liige ning kinnitada hoolekogu koosseis järgmiselt: Helle Lemberg – kooli pidaja esindaja; Margit Kaare ja Anne Nagel – õppenõukogu esindajad; Ivo Kuusalu, Aleksandra Kerb, Griss Lilienbach –

lapsevanemate esindajad; Mirjam Koppel – vilistlaste esindaja; Ave Sats – kooli toetava organisatsiooni esindaja.

- Arvata Lasila põhikooli hoolekogu koosseisust välja lapsevanemate esindajad Helen Kuusemäe ja Andre Punane ning nimetada uued liikmed ja lisada õpilaste ja vilistlaste esindajad ning kinnitada Lasila põhikooli hoolekogu koosseis järgmiselt: Jan Pikhof – kooli pidaja esindaja; Ruth Kapper ja Maarika Kudi – õppenõukogu esindajad; Ivika Aman, Kristina Seema ja Raahel Karu – lapsevanemate esindajad; Oliver Lauri – õpilaste esindaja; Martin Kudi – vilistlaste esindaja; Kärt Kangur – kooli toetava organisatsiooni esindaja.
- Eraldada MTÜdele toetust: Uus Uhtna projekti „Uhtna jõusaali treeningvarustuse täiendamine” omafinantseeringu katmiseks summas 100 eurot ja projekti „Uhtna discolfipargi suvine hooldus” summas 500 eurot; Vahva Vaeküla projekti „Tavikud ja tööriistad vahvale kogukonnale külakeskuses kasutamiseks” omafinantseeringu katmiseks summas 211,40.
- Eraldada toetust esinduskollektiivile Uhtna naiskoor transpordi tasumiseks 19.–20.08. Kuressaares Vaba Rahva Laulu osalemiseks summas 300 eurot.
- Moodustada Uhtna raamatukogu nõukogu järgmises koosseisus: Piia Allvee, Ene Neito, Helle Pikkoja.
- Moodustada Sõmeru raamatukogu nõukogu järgmises koosseisus: Kaili Öunapuu-Seidelberg, Marja-Liisa Männik, Külli Hallik-Vilu, Astrid Meldre.
- Mitte eraldada toetust MTÜ Arkna Külaselts projekti „Arkna küla kogukonna õuesõppe tingimuste loomine” omaosaluse katmiseks summas 1069,56 eurot.
- Lisada uued valla kohalikud tervikteed Rakvere valla kohalike tervikteede nimekirja ning edastada andmed teeregistrile. Tunnistada kehtetuks Rakvere vallavalitsuse 22.03.2023 korralduse nr 1660 punkt 2.
- Anda ehituslood: päikeseelektrijaamade rajamiseks Raudla ja Ranna kinnistutel Rahklas ning Jaani tee 3 kinnistul Päides; üksikelamu püstitamiseks Helita tee 4 kinnistul Tobial; puurkaevu rajamiseks Eti kinnistul Taaravainul.
- Anda kasutuslood üksikelamutele Anjula kinnistul Taaravainul ja Vaskussi tn 32 Ussimäel.
- Määrata Tõrma külas asuvale liikluspinnale kohanimi Haudejaama tee.
- Nõustuda Tõrma külas Haudejaama, Triinu, Nurkade, Mäenurga ja Mäepõllu kinnistute jagamisega vastavalt Rakvere vallavallavalitsuse 13.10.2021 korraldusega nr 552 kehtestatud detailplaneeringule „Tõrma küla arendusala detailplaneering” ning määrata moodustatavatele katastriüksustele lähiaadressid ja sihtotstarbed. Tunnistada kehtetuks Rakvere vallavalitsuse 01.06.2022 korraldus nr 1008 „Katastriüksustele lähiaadresside ja sihtotstarvete määramine” ja Rakvere vallavalitsuse 08.06.2022 korraldus nr 1028 „Katastriüksustele lähiaadresside ja sihtotstarvete määramine”.
- Sõlmida Transpordiametiga valla kasuks isikliku kasutusõiguse leping Tõrma külas asuva 22 Rakvere-Väike-Maarja-Vägeva tee kinnisasjaga kergliiklustee ja tänavavalgustuse rajamiseks. Volitada vallavanemat edasivolitamise õigusega allkirjastama isikliku kasutusõiguse seadmiselepingut ja asjaõiguslepinguid.

Rakvere valla haridusvõrgu ümberkorraldamine

Rakvere vallavolikogu võttis 29. märtsi istungil vastu otsuse minna valla haridusvõrgu ümberkorraldamise plaaniga edasi, sest laste arvu vähenemine ning suurenenud hariduskulutuste osakaal valla eelarves on tinginud vajaduse muudatusteks. Praegune haridusvõrk ei ole jätkusuutlik eelkõige riikliku rahastamise kontekstis.

Ümberkorralduste eesmärk on tagada vallas motiveeritud ja kvalifitseeritud õpetajaskond ning tugispetsialistid, optimaalne õpilastranspordivõrk ning kaasaegne õpikeskkond ja

haridustaristu kõigile valla õpilastele ka tulevikus.

Edasiste tegevuste kavandamisel võetakse lähtekohtaks uuringufirma Levellab OÜ poolt 2022. a detsembris koostatud dokument „Rakvere valla haridusvõrgustiku korrastamise stsenaariumid”. Koostöös kogukondadega käsitletakse põhjalikult kõiki võimalusi, et selgitada välja haridusvaldkonna arengusuunad.

Ümberkorralduste kavandamiseks ja tegevuskava koostamiseks on moodustatud töögrupp, pandud paika edasiste tegevuste ajakava

ning töögrupi kokkusaamised.

Töögrupi koosseisu kuuluvad: Peep Vassiljev, volikogu esimees; Maido Nõlvak, vallavanem; Monica Jaanimets, haridus- ja noorsootöönõunik; Katrin Vellema, finantsnõunik; Siiri Kohver, arendus- ja tervisedenduse nõunik; Ahti Randmere, jurist-hankespetsialist; Riho Iskül, eelarve- ja arengukomisjoni esimees; Kerli Kängsepp, haridus- ja noorsootöökomisjoni esimees; Virge Ong, Sõmeru põhikooli direktor; Egle Neuhaus, Uhtna põhikooli direktor; Marja-Liisa Männik, Lasila põhikoo-

li ja Veltsi lasteaed-alkkooli direktor; Kaili Öunapuu-Seidelberg, Sõmeru põhikooli hoolekogu esimees; Tarvo Plotnik, Uhtna põhikooli hoolekogu esimees; Kärt Kangur, Lasila põhikooli hoolekogu esimees; Ave Sats, Veltsi lasteaed-alkkooli hoolekogu liige.

Haridusvõrgu ümberkorraldamise mõjuanalüüsi ja tegevuskava on plaanis tutvustada avalikkusele augustis 2023.

Vallavalitsus tänab kogukondi, lapsevanemaid, hoolekogusid ja kõiki teisi senise koostöö eest!

Vallavolikogus otsustati

29. märtsil

- Ilumäe kinnistu detailplaneeringu koostamise algatamine ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmise. Algatati detailplaneering, mille eesmärk on planeeringuala jagamine elamumaa kruntideks, üheks transpordimaa krundiks ja üheks tootmismaa krundiks, üheks üldmaa katastriüksuseks ning kruntidele hoonestusala ja ehitusõiguse määramine. Keskkonnamõju strateegiline hindamine jäeti algatamata oluliste keskkonnamõjude puudumise tõttu.
- Rakvere valla haridusvõrgu ümberkorraldamise algatamine. Jätkati Rakvere valla haridusvõrgu ümberkorraldamise võimaluste väljaselgitamist lähtuvalt uuringufirma Levellab OÜ 2022. a detsembris koostatud dokumentist „Rakvere vallaharidusvõrgustiku korrastamise stsenaariumid” ning arvestada tulemustega Rakvere valla arengukava ülevaatamise käigus. Moodustati 15-liikmeline töögrupp.
- MTÜ Rakvere Noorte Sport asutamisel osalemine. Otsustamine lükati järgmisele istungile asjaolude selgitamise vajaduse tõttu.
- Kompromissi sõlmimine Sämiliiva OÜga. Otsustati kohtuvaidluse lõpetamiseks sõlmida kompromiss summas 107 480,17 eurot.

**27. MAIL ALGUSEGA KELL 10
RAKVERE VALLAS
SÕMERUL**

X MAELUFESTIVAL

kogu päeva kestev
kultuuriprogramm
peasineja HELLAD VELLID

kariloomade näitus ja
LAMMASTE PÜGAMINE Lääne - Virumaa
põllumeeste ala koos
TEHNIKA NÄITUSEGA

talutoidu, käsitöö ja
istikutega **LAAT** Töötoad ja kohvik
Sõmeru Loodus- ja Tehnikamajas

Ranna Rantšo
MINILOOMAAED

palju põnevaid
tegevusi **LASTELE**

09. JUUNIL KELL 20
SÕMERU LOODUS- JA TEHNIKAMAJA
KATUSE TERRASSIL

**HALDI VALIMÄE
ROMANTILINE
KATUSEKONTSERT**

Avatud Veinivilla baar Pilet 5 eurot

*Tulevad tagasi lood ja liiged,
tuleb tagasi pääsulind.
Ei tule tagasi elatud aastad,
kuid nooreks jäägu su süda ja hing.*

**Õnnitleme maikuu
juubilare ja sünnipäevalisi**

94. sünnipäeval
VILMI ANTON Tõrremäe

92. sünnipäeval
AINO REMIKÜLL Näpi

91. sünnipäeval
AGNE ASU Taaravainu

90. sünnipäeval
EINAR JOONAS Lasila
GEORG-JAKOB PALMI Levala
NELLA TOMBAND Ubja

89. sünnipäeval
ENDA LUŽKOVA Näpi
AAVO SUURKAEV Levala

87. sünnipäeval
LEIDA LAMBUR Sõmeru
LINDA HEIN Sõmeru

86. sünnipäeval
REIN PÄRG Taaravainu
SILVI ORUMETS Uhtna
VÄRDI SIRELBU Lasila

85. sünnipäeval
MARIKA KRUUSOJA Ubja
VIKTOR LJAŠ Varudi-Altküla

84. sünnipäeval
PJOTR TIMONOVITŠ Näpi

83. sünnipäeval
ANTS VAHU Sõmeru
HENNO VEISSBACH Veltsi
TÖNU KIKKERPUU Sõmeru

82. sünnipäeval
ENN KALINOVSKI Näpi
MAIA TOMBRE Tõrma

81. sünnipäeval
AINO KAASIK Sõmeru
MILVI JAAGANT Sämi

80. sünnipäeval
MAIMU METSALU Veltsi
EVE LAHEK Ussimäe
ENNO KLAUKS Näpi

75. sünnipäeval
ENDEL SCHVARZSTEIN Tõrma
HILJA LOND Lasila
NATALJA SAARE Sõmeru

70. sünnipäeval
PETR SHALAMOV Roodevälja
ANU MULLA Tõrremäe
NIINA ÖISPUU Lepna
REGINA BÖKOVA Sõmeru
TAISIJA TKATŠENKO Roodevälja
HUBERT GRAUBERG Tõrremäe
ERVIN NOORSALU Sõmeru
HELLE VÖSU Näpi
VALDU TALI Koovälja
JAAN PÖLDSEPP Ussimäe

13. mail kell 12

**Sõmeru keskusehoones
Salongiõhtu
Kallile emale**

Kaasa teevad Männiste perebänd
ja Sõmeru Lasteaed Pääsusilm
Sipsiku rühma lapsed

Kohtade arv piiratud
Koha broneerimiseks kirjuta siiri.saarmetsarakverevald.ee või
helista 53364604 Siiri
reelika.kirsipuuarakverevald.ee või helista 53300288 Reelika.

Üritus on tasuta

Kutse kõigile teadmishimulistele

ORSUS AB OVO HOMINEM HOMINI OSTENDIT

Lasila mõisakool koos MTÜ Lasila mõisaga
tähistab Karl Ernst von Baeri 230 (+1).
sünniaastapäeva

Leidlik päev Lasilas

1. juunil 2023 kell 10–14.45

K.E. v Baeri ajatelg
Giidituur
Munalabor
Avame koodid

**Kinnitame keha
Meisterdame**
Mõisalood ja -legendid
Avatud on mõisakohvik

Ootame rohket osavõttu.
Lisainfo 325 2635, 5330 6353.

Registreerimine aadressil lasilarmtk@gmail.com on oluline.
Gruppide registreerimine hiljemalt 18. maiks.

Teeme ära!

Tule talgutele!

Lasila külaplatsi korrastus

06. mai 2023, kell 11:00

Lääne-Virumaa, Rakvere vald, Lasila, Pargiotsa tee, Lasila
külaplats

Talgutööd:
Külaplatsi korrastus: vana lõkkekohta ära koristamine ja uue sisse
seadmine, pinkide paigaldamine ja ettevalmistusi jaanitule
korraldamiseks

Talgujuht, kontaktid:
Kristina Seema, kristina.seema@yahoo.com, 56356399

Talgukoode: 230414044

Talgutele saab registreerida aadressil www.teemeara.ee

teemeara.ee

**Ootame jätkuvalt rahvakohtuniku
kandidaate**

Viru Maakohus on pöördunud Rakvere vallavalitsuse poole teatega,
et 2023. a viimases kvartalis lõpevad 2018. a novembris nimetatud
rahvakohtunike volitused. Rahvakohtunikukandidaadiks võib nimetada
25–70-aastase teovõimelise Eesti kodaniku, kes on rahvastikuregistri
andmetel elanud Rakvere vallas vähemalt ühe aasta, oskab eesti keelt
kõrgtasemel ning on rahvakohtuniku tegevuseks sobivate kõlbeliste
omadustega.

Rahvakohtunikuks ei või nimetada isikut, kes on:

- 1) süüdi mõistetud kuriteo eest;
- 2) pankrotivõlgnik;
- 3) tervise tõttu sobimatu;
- 4) kes on rahvastikuregistri andmetel elanud Rakvere vallas alla
ühe aasta;
- 5) kohtu, prokuratuuri või politsei teenistuses;
- 6) kaitsevæteenistuses;
- 7) advokaat, notar või kohtuäitür;
- 8) vabariigi valitsuse liige;
- 9) valla- või linnavalitsuse liige;
- 10) vabariigi president;
- 11) riigikogu liige.

Sama isikut ei või nimetada rahvakohtunikuks järjest rohkem kui
kaheks perioodiks.

Rakvere valla elanikel, kes soovivad kandideerida rahvakohtunikuks ja
vastavad eelpoolnimetatud tingimustele, palume:

- 1) saata digitaalselt allkirjastatud ankeet aadressile vallavalitsus@
rakverevald.ee või;
- 2) saata välja trükitud ja omakäeliselt täidetud ning allkirjastatud
ankeet postiga aadressil: Rakvere vallavalitsus, Kooli 2, Sõmeru alevik,
Lääne-Virumaa 44305 või;
- 3) tulla Rakvere vallamajja (Kooli 2, Sõmeru alevik) ja täita ankeet
kohapeal.

Rahvakohtuniku kandidaadid valib vallavolikogu oma istungil.
Volikogu poolt valitud kandidaatide seast nimetab rahvakohtuniku
ametisse kohtu juures asuv komisjon.

Rahvakohtunik nimetatakse neljaks aastaks. Rahvakohtunikuks
kandideerijad peavad arvestama, et osaleda tuleb kogu protsessis
alates esimesest sisulisest kohtuistungist kuni otsuse kuulutamiseni.
Sõltuvalt asja mahust ja protsessi käigust võib see tähendada osa-
lemist asja arutamisel järjest ühest tööpäevast kuni mitme kuuni.
Rahvakohtunikele makstakse töö eest nii tasu kui ka hüvitatakse
õigusemõistmises osalemisega seotud kulutused.

*Neis väikestes kätes ja jalgades
peitub jõud,
soov elada, naerda, nutta ja
õnnelik olla.*

*Dalju õnne, uued
vallakodanikud!*

ANNI PAJULA Arkna
ARON PAJULA Arkna
KRIS RANDALAINEN Sõmeru
LAUREN NÕMME Mädaapea

Ajajõgi voolab mälestuste teel,
Siüita kiüünal – meenuta mind veel ...

Mälestame

ENN ALESTE 18.06.1946–22.03.2023 Koovälja

MARIANNE HUSSAR 01.07.1968–22.03.2023 Kaarli

ARTUR ÖÖBIK 03.12.1959–12.04.2023 Uhtna